

گۆقارى ھاوخەباتى ئىنتەرناسىئونالىستى

گروپى پرولىتارىيائى ئىنتەرناسىئونالىستى/گروپى كۆمۇنىستى ئىنتەرناسىئونالىست

جەنئوهرى 2022

پيشه‌گى

له نووسينه‌كانى پيشووماندا ، زۆر به ووردى و هه‌مه‌لايه‌نى و پى داگرييه‌وه ، و له هه‌ندى شوپينيشدا به دووباره و سى باره بوونه‌وه‌وه، به چه‌نديين زمان، قسه‌مان له‌سه‌ر ئه‌وه كردوو و ئه‌وه‌مان نيشان داوه ، كه چۆن ئه‌م گۆرانكارىانه‌ى ئه‌م سه‌رده‌مه ، هيرشى به‌كۆيله‌كردنى زياترى مرؤفايه‌تى و تيكشكاندى خه‌بات و ليدنايىكى راسته‌وخۆى بوونى كۆمه‌لايه‌تى و زيندووى پرؤليتاريايه ، له هه‌موو لايه‌كه‌وه‌وه له‌سه‌ر ئاستى جيهانى.

هه‌ر وه‌ها ئه‌وه‌شمان ووتوو كه هه‌مان پرؤسيس برىتى يه له پيشكه‌وتن و چرپوونه‌وه‌ى جيهانى شيوه‌ى به‌ره‌م هينانى سه‌رمایه‌دارى و چۆنيه‌تى فه‌رمان ره‌واييه‌كه‌ى. ئه‌مه‌ش زور به‌ پيچه‌وانه‌ى 22 هه‌موو ئه‌و ته‌وژم و گروپ و ئاراستانه‌وه، كه ئه‌م پرؤسيسه‌ى ئه‌مپروى سه‌رمایه، ئه‌م هيرشى به‌ كۆيله‌كردنه‌ى مرؤفايه‌تیه، له‌برى هيزى سه‌رمایه، به‌ئزمه‌و گيانه‌لا و په‌له‌ قازه‌و خۆ خواردنه‌وه‌ى سه‌رمایه‌دارى ئه‌بیین. ئيمه ئه‌م پرؤسيسه به‌ به‌ره‌م و به‌ به‌رده‌وامى و به‌ خۆ نوێكردنه‌وه‌ى ديكتاتوريه‌تى سه‌رمایه ئه‌بیین. به‌ به‌ره‌مى كه‌له‌كه‌ بوونى سه‌رمایه ئه‌بیین له‌ مه‌يدانه‌كانى ته‌كنه‌لوجيا، ئينته‌رنېت، پيترؤكيمياوى، زانسته‌كان، ديجه‌ته‌ل و مامه‌له‌ى پاره و گۆرانكاريه‌كانى له‌ كار و به‌ره‌م هيناندا.... له‌ لايه‌ك ، و په‌ره‌سه‌ندنى ده‌سه‌لات و فه‌رمانزه‌وايى سه‌رمایه‌دارانى جيهانى پابه‌ند به‌ مه‌يدانانه‌وه، به‌ده‌م ئه‌م كه‌له‌كه‌بوونه‌ى سه‌رمایه‌وه ، له‌كۆمه‌ل و به‌سه‌ر كۆمه‌ل دا، له‌ لايه‌كى تره‌وه. ليره‌شه‌وه‌ وه‌ك وه‌لامى سه‌رمایه‌ بۆ ئه‌و كيشه‌و و به‌ره‌ره‌كانى و به‌ره‌ست و ياخى بوونانه‌ى كه‌ له‌ بيست سالى رابردوودا روو به‌رووى ده‌سه‌لاتى چينايه‌تى سه‌رمایه‌دارى بوو بۆوه: (ياخى بوونه كۆمه‌لايه‌تیه‌كان، ده‌ركه‌وتنى زه‌قى ناكوکيه چينايه‌تیه‌كان، زۆرى دانىشتوانى گۆى زه‌وى و كه‌مى به‌كاره‌ينان، ئه‌ركى راه‌پنان و خستنه ئيش و كۆنترؤل كردن، دابىنکردنى نيشته‌جى و جموو جوول و خواردن ... ، ئيقناع كردنى سياسى و كۆمه‌لايه‌تيان، كاره‌ساته‌كانى ئاوو هه‌وا، ئاگر....) .

ململانى نيوان هيزه‌كانى ئه‌م پيکهاته‌يه، به‌ ده‌ست پيشخه‌رى زانست و ته‌كنه‌لوجى، ميديا و ئامپرازه‌كانى ترى ده‌سته‌مۆكردن، ئه‌و زه‌مینه‌و ويست و هۆشمه‌ندى و ده‌سه‌لاته جيهانيه‌ى هينان، كه له رپى راگه‌ياندى جيهانى بوونى قايرؤس و په‌تاو ترسى له‌ناوچوونى هه‌مووان و خولقاندنى شله‌زانى گشتى و ده‌ست به‌سه‌ريه‌وه، ده‌ست به‌ جيه‌جيه‌كردنى جيهانيه‌ى ئه‌م هيرشى به‌ كۆيله‌كردنى مرؤفايه‌تى و نوێكردنه‌وه‌ى پرؤسيسه‌ى په‌يوه‌نديه چينايه‌تیه‌كان و ده‌سه‌لاتى چينايه‌تى له‌م رپگه‌يه‌وه بکات. ئه‌م پرؤسيسه‌ى ئه‌مپروى سه‌رمایه، پرؤسيسه‌ى به‌ره‌وپيشچوون و خۆ نوێ كردنه‌وه‌ى شيوه‌ى به‌ره‌م هينانى سه‌رمایه‌دارى خۆيه‌تى، له‌ هه‌موو ره‌وه‌كانيه‌وه: ئابوورى ، سياسى، كۆمه‌لايه‌تى و فه‌رمانزه‌وايى.... به‌م پى يه‌ش، ئه‌م زۆرداريه ئه‌مپرو ده‌ستى پى نه‌كردوو و به‌يانيش كۆتاي نايه‌ت. نه‌خپر، ئه‌م ديكتاتوريه‌ته‌ى ئه‌مپرو هه‌م به‌ره‌م و هه‌م هيزى به‌رده‌وامى سه‌رمایه‌ خۆيه‌تى. رپ بۆ خۆشکردن و په‌يره‌وکردنى هيز و داواكارى مه‌وزوعى په‌ره‌سه‌ندنى ميژوويى كه‌له‌كه‌ بوونى سه‌رمایه‌ى جيهانى خۆش ده‌كات و ويست و هيز و ئاسۆى زاتى ئه‌و چينه‌شه‌ كه‌ خاوه‌نى ئه‌م كه‌له‌بوونه جيهانيه‌يه و ئه‌مپرو فه‌رمانزه‌وايى جيهان ئه‌كه‌ن.

ھەر ۋەكۇ چۇن لەناۋ لايەنى مەۋزوعىي كەلەبوونى سەرمايەدا، لە ناۋ پەرەسەندى شىۋەي بەرھەم
 3 ھىنان و ئالوگۇر كىردن و دارىي و ئىدارى سەرمايەدا، داھىنانە تەكئەلۇجى و ھاتوو چۇ و ئىدارى و
 مالىەكان... و ئەو گۇرئانكارىيەنى لە شىۋەي بەرھەم ھىنان و ئالوگۇر كىردندا ئەيسەپىنن ۋەك شىۋەي
 زالى پىشكەوتىخوۋاى سەرمايە لە جىھاندا، ھەر بەھەمان شىۋە، لە لاي لايەنى زاتىش ھەمان داھىنان و
 تەئىسقىكردن و ئاسۇ كۇ ئەبىتتە ۋە لە ناۋ ئەۋ دەستەيەي سەرمايەداراندا كە خاۋەنى ئەم گۇرئانكارىيە
 مەۋزوعىيەن و ئەۋ دامودەزگا و ئەندامە سىياسى و ئىدارى و پىسۇر و مىدىا و سەر كىردە سەر بازيانەنى كە
 ئىش بۇ ئەم خاۋەندارانە ئەكەن و ھاۋبەشەن لەگەلىاندا، لەسەر ئاستى كۇمەلىش بەگشتى ئەمە ۋەك
 ھىزىكى ئايدىۋلۇجى خۇي ئەسەپىننىت و رەنگ ئەدائتەۋە لە دامەزراۋە باۋەكان و سەر جادەۋ ژيانى
 رۇژانە و رىكخستىن و ئاراستەدانى جەماۋەردا...

ھەر ۋەك چۇن لە چەكەرە كىردنى گەنموو جۇدا، چەكەرە كىردنەكە زۇر بەر لە سەر دەرھىنانى چەكەرەكە
 دەستى پى كىردوۋە، ھەر بەھەمان شىۋە، ئەم گۇرئانكارىيەنى ئەمپۇي سەرمايە و دەسەلاتى
 سەرمايەدارى (بەرھەم ھىنان و ئالوگۇر، پارەۋ فەرمانزەۋاىيى)، زۇر بەر لە بەرجەستە بوونەۋەي زالىان
 دەستى پى كىردوۋە، قسەي لەسەر كراۋە، تاقي كراۋەتەۋە، بەرھەمەكەي بىنراۋە و ئىنجا گشتى
 كراۋەتەۋە.

ھەموو چىنى سەرمايەدارى كۇيرنى يە لە بەردەم پەرەسەندى سەرمايەي جىھانى و پىۋىستى
 گۇرئانكارىيەكانى دا، ھەموو شىيان دەستپىشخەر و بە ئاگا و كراۋە نىن لەگەل ئەم پىرۇسىسەدا، لەبەر
 ئەمەيە كە ھەموو پەرەسەندىكى جىھانى سەرمايە خۇي گۇرئانكارى لە رىزەكانى سەرمايەدارەكانىشدا
 دروست ئەكات، پاش و پىش لە مەكانەي فەرمان رەۋاىي و كارىگەريان ئەكات، بالادەستى و ئىفلاس
 بوونىشى تى ئەكەۋىت، شىۋازەكانى فەرمانزەۋاىش دەستكارى دەكات (ئەمە لە رابردوۋدا لە مىژۋوي
 يەك بەدۋا يەك ھاتن و گويزانەۋەي ھىزى ئىمپىراتۇرىيە تەكانەۋە ديارە: رۇمى، ئىسلامى، پۇرتوگىي،
 ئىسپانى، عوسمانى، فەرەنسى، بەرىتانى، روسىي و ئەمەرى... لەمپۇدا، لە دەر كەۋتن و دەستپىشخەرى
 جىھانى كۇمپانىياكانى ماىكرو سۇفت، گوگل، ئەمەزۇن، 5 جى... دا).

لەبەر ئەۋەي كە نە مەۋزوعىيەتى سەرمايە ۋە داھىنانەكانى ئەتوانىت پىشوو بات، ۋە نە ئەۋ چەۋساندەۋەۋە
 ناكۇكىە چىنايەتياشەشى كە لەسەرى ۋەستائە، ۋە نە ئەۋ كىشە ئابوورى و كۇمەلايەتى و سىياسىيانەشى كە
 دروستى كىردوۋە، لەبەر ئەمە درىزەپىدان و تازە كىردنەۋەي خۇي ھەر بەھەمان شىۋە درىزەپىدان و
 دووپات كىردنەۋەي ناكۇكىەكانىشەتەي. بەپىي ئەمەش لە ۋىستى زاتى و ئاسۇي دەسەلاتى ئەۋ
 سەرمايەدارانەي كە خاۋەنى ئەم ھىزە مەۋزوعىيە پىشكەوتىخوۋاى سەرمايەن، لەم ھىزەشەۋە ۋاى
 ئەبىنن كە نوپنەرايەتى گشتى بەرژەۋەندى چىنەكەيان و چارەي كىشەكانىيان لايە، لەبەر ئەمانە
 چىرپوونەۋەي سەرمايە و دەسەلات و فەرمانزەۋاىي و پىرياردان لەدەستى ئەم خاۋەندارانەدا، ۋەكۇ
 مىژۋوي ئىمپىراتۇرىيەتەيەكان، بەرھەمى " سىروشتى " خاۋەندارىيە تە پىشكەۋتن خاۋازە جىھانىيەكەيانە.
 خاۋەندارىيە تەيەكان و بەم پى يەش زاتى خۇشىيان، ھىز و مەكانە و مافى نوپنەرايەتى كىردنى گشتى و
 ئاسۇي فەرمانزەۋاىي داھاتوۋي چىنى بۇرجوازيەتەيە ھەيەۋ لىرەشەۋە دەسەلاتە سىياسىيە
 جىھانىيەكەيان.

ھەر وەكو چۆن لە مېژووی ئيمپراتۆرىيەتە كاندا، دەرکەوتنى ھېزى نوئى، كۆنەكەى نەسپىوئەتەو، بەلكو پېشى داوئەتەو و جەلەوئەكەى لى سەندوو و بەدوای خۆيدا پراى ئەكېشپىت، لەم گۆرانكارىيانەى ئەمپروئشا، ھىچ سىما كۆنەكان نەسپاوانەتەو، بەلام پاشوو پېشەكان گۆراون و جەلو گرتن و بەدوادا پراكىشان دەستكارى كراو و ھەندىكىش خراونەتە لاو و بەرەو مەتەف پەوانەكراون.

ئىمە، بە پېچەوانەى بالى حەتمىيەتى ئابوورى چەقېن و دل وەستان و گىانەلادانى سېستەمى بەرھەم ھېنان و بازرگانى سەرمایەدارىيەو، لە لایەك، وە بالى لە كۆتايىيى نەھاتنى پەرەسەندنى بەرھەم ھېنانى سەرمایەدارى و پېويستى تېكۆشان بەدەم ئەم پەرەسەندنەو لە خزمەتى دېمۆكراسىيەت و يەكسانى و پېشكەوتنى كۆمەل دا، لە لایەكى ترەو، ئىمە بە پېچەوانەى ھەردوو ئەم بالەى سۆشپال دېمۆكراتەو، ئەم گۆرانكارىيانەى ئەمپرو بە ئاگردانى ناكۆكىيە چىنايەتەكان ئەبىنېن. ئەمەش خۆى لە خۆدا پرىك بە پېچەوانەى ئەو ئامانجەوئەكە سەرمایەدارەكان بۆى تى ئەكۆشن و كر دوويانەتە نېشانەى شالائەكەيان: دەستەمۆكردىنى پوختى مرقاىيەتى، و بەم پى يەش سېرېنەو و لەناوبردىنى ناكۆكىيە چىنەيەتەكان!

كاتىك كە پەرەسەندنى سەرمایەدارى، لە پرىگەى سەپاندنى گۆرانكارەكانى يەو، گۆرانكارى لە ژيانى چەوساوەكانى جىھاندا ئەكات، داواى پرىكردنەو و زياتر ئامادەبوونيان لى دەكات، مرقاىيەتيان لى كە ئەكاتەو، و پۆلەكانى خۆى بەسەرياندا ئەسەپىنېت، ژيانيان بى بەھائەكات، بوونەكەيان زەھراوى ئەكات، نەبوونى و داماوى و نەخۆشى و پەك كەوتەيىيى و بى دەسەلاتى ئەكاتە پرىسېسىزالى ژيانيان... بازرگانى زياتر بە ھەموو لایەن و پېويستىيەكانى مانەوھىيان ئەكات و زياتر لە چوارچىوھىيان ئەگرېت.. ئەمە ھەر پېشكەوتنى سەرمایەدارى نى يە، ھەر زياتر چەوساندنەو و چەوساوەكان نى يە، بەلكو يەخەگرتنى پرىولېتارىيە لە سەر ئاستى جىھانى بۆ شەر! بۆ بەرەكەكانى... لېرەوھىيە، كە لەگەل ئەم ھەموو فەزاحەت و تاوان و سەركوتكردنەى ئەمپرو سېستەمى سەرمایەدارى دا، لە سەرىكەو، لەگەل شايىيى و دەستپېشخەرى و پېشكەوتنى سەرمایەداران لەسەرەكەى تریەو، دوژمنایەتى نىوان پرىولېتارىيا و بۆرجوازیەت تىژ ئەبېتەو، زياتر قول ئەبېتەو، زياتر جىھانى ئەبېتەو. ژيانى پرىولېتارىيا لە ھەموو رووبەكەو ئەگر دراو، ئاگرەكەش دەستدرىژىيى و دىكتاتورىيەتى سەرمایەيە بە گۆرانكارىيە لە بن نەھاتووەكانىيەو، ئەم ئاگرەش خۆى بۆ خۆى نەك ھەر ناكۆژئەتەو، بەلكو تا بۆى بلوئىت زىادىش ئەپروات. خستەوھى ئەم ئاگرە كۆنترۆل كراو پېويستى مەوزوعى پەرەسەندنى سەرمایەو وىستى زاتى خاوەندارەكانى سەرمایەيە. پرىسېسىكى پېشكەوتن خواز و پەرەسەندووى بە مەبەستى دەسەلاتدارانە. پرىولېتارىيا ئەمپرو لەسەر ئاستى جىھانى كەوتۆتە بەر ئەم ئاگرە. بە گەرمى و تەوژمى ئەم ئاگرە شلەقېنراوو و شلە ژېنراو، لەيەكترى دوورخراوئەتەو... نە ئەتوانىت لىي دەرياز بىت و نە ئەشتوانىت لەگەلې پروات! سوچى گەرم كردن و خاوكردنەوھى تەوژمەكەش بەدەست دەسەلاتدارانەوھىيە.. تاكە پرىگا لەبەر دەمى دا سەنگەرگرتنە بەرووى ئەو ھېزەدا كە ئەم ئاگرە خۆش ئەكات. كە پاكانەى بۆ ئەھىيەتەو، كە چىرۆكى بۆ ھەل ئەبەستېت، كە مەبەست و مەرامى سەرمایەدارى ئاگرەكە حەشار ئەدات... ياخى بوونى مرقاىيى و چىنايەتەيە لە ھەموو سوچىكەو و لەسەر ھەموو ئاستەكان، دژ بەم دەسەلاتە.

ئەو تەۋژم و گروپ و كەسە "سۆشپالېستى" و "چەپ" و "ماركسى" ... يانەي كە گۆرانى جۇراو جۇر بە سەر ئەم ئاگرەدا ھەل ئەدەن: بە ئەزمەي ئابوورى و ئىفلاس بوونى مېژوويى شېۋەي بەرھەم ھېنانى سەرمايەدارى ئەببىن. بە نەگبەتى سەرمايە و بى دەسەلاتى سەرمايەدارى ئەببىن! ئەمانە ، ھەر وەكو لە رابردودا رووى داو، بە ئاگا و بە بى ئاگا، سەر بە ئاراستەي بەرەوپېش چوونى سەرمايە و بەردەوامى شاللاۋەكەن. ھەمان پىروپاگەندەي بلاوكرائە زالەكان ئەجونەو، و بەلای ئەوانەدا ئەيشكىنەو، كە ئاگرەكە خۇش ئەكەن، خەرىكى رازى كردن و ئاراستەدانى پىرۇلېتارىكانن بە وەي كە لەگەل ئاگرەكەدا بىزىن (وەك لەجەنگەكاندا بەھەمان شېۋە) چوونكە ھېچى تىرى پىن ناكىت! ... ئەمانە لە قنەو لەغوى ئەكەن! رابردوو زىنو ئەكەنەو... ئەمانە نە خەبات گېرن و نە ھېچ راستىكەش ئەلېن لەسەر ئەمپروى ئەم جەنگە. ئەمانە پۇخلەواتى كەلەكە بوونى مېژووى تەۋژمە جۇراو جۇرە سۆشپال دىمۇكراتەكانن، و بۇچوونە ئابوورى و دىمۇكراتى و سۆشپالېستىكەنى پابەند پېئانەو (كاوتسكى...) ئەلېنەو. يارى بە ئازار و ھەست و بىركردنەو، ئەو پىرۇلېتارىكاننەو ئەكەن كە گوى يان لى ئەگرن. لە خەبات لايان ئەدەن و دەستەمۇيان ئەكەن....

ھەر وەك لەسەرەو ووتمان، خۇشكردنى ئەم ئاگرە بە ژيانى پىرۇلېتارىيا ، پىرۇلېتارىكان ھان ئەدات بۇ بەردەوامى ژيانىان و لېرەشەو بۇ دژايەتى و سەنگەر گرتن. سەرمايە دەست بەسەرى ئەكات، ئەوان ھەولى شكاندى ئەمە ئەدەن، سەرمايە لەيەكتىريان جيا ئەكاتەو، ئەوان ھەولى نىزىك بوونەو ئەدەن، سەرمايە ھەناسەيان ئەبەستېتەو، ئەوان ھەولى پىچراندنى بى ھەناسەبىي ئەدەن، سەرمايە برسى يان ئەكات، پارەيان لى ئەپىت، سزايان ئەدات، مەسەرف و زەربەيان زىاد ئەكات... ئەوان بەپېچەوانەي ئەمەو بەدوای سەرچاۋەكانى ژياندا ئەگەرپىن... ئەم ھەولى بەردەوام بوونى ژيان و خەباتى دژايەتى كردنەيە كە سەرەتاي سەرھەلدىنى شەپۇلېكى ناپرەزايەتى و ياخى بوون و پەلاماردانى پىچر پىچرى خولقاندوۋە لەسەر ئاستى جىھانى.

لەم شەپۇلى ناپرەزايەتەدا، تەنھا ئەو پىرۇلېتارىكاننە ھاتوونەتە مەيدانى خەبات كە بەشېۋەيەكى تىئورى لە رابردووى مەملانى چىنايەتەكان و بىردۆزەكانى خەبات تىگەبىشتوون ، ھوشيارن بە پلانەكەي سەرمايە، بەلكو ئەو پىرۇلېتارىكاننەش لە خەباتدان كە راستەوخۇ بەر ئاگرەكە كەوتن و ژيانىان وپىران بوو، كە نامۇن بە ئىجرائاتەكانى دەسەلات... ئەوانەشى كە تا دوپىننى تواناي بەردەوامى ژيانىان ھەبوو و ئەمپرۇ بەرەكەيان لەژىر پى راکىشراو و مالىيان وپىران بوو... ھەرۋەھا ئەوانەشى كە لە رابردوودا لەزەتپان لە ھاتوو چۇ و بوونى سىروشتى و كۆمەلایەتى بوونەو، خۇرايى و ھەرەو، ھەزى ژيان بىنيو، ئەمپرۇ لى يان قەدەغە كراو... بەم شېۋەيە و لەسەر ئاستى جىھانى بەشە جۇراو جۇرەكانى پىرۇلېتارىيا كە و توونەتە نارەزايى و خەبات و سەنگەر گرتن.

بەلام لەكۆتايى 2019 وە ولە رپى راگەياندى جىھانى پەتا و سەپاندى مەنەتەجەول و ئىجرائاتەكانى دەست بەسەرىو، سەرمايەدارەكان گۆل لە دوای گۆلى چىنايەتى لە پىرۇلېتارىيا ئەكەن! ئەم گۆلكردنە، جەلەوى مەملانى چىنايەتەكانى رابردووى لەدەست پىرۇلېتارىيا دەرھىناو، جەلەوى سەركوتكردنى داو، تە دەست بۇرجوازىەتى جىھانى لە ھەموو شوپىنىك. لە رپى دەست بەسەرى و مەنەتە جەولى جىھانى و كۆمەلایەتەو، ئەو ناوچانەي كە پىرۇلېتارىيا تىايدا دەستپىشخەرى گىرنگى خەباتى دژ بە

سەرمايەدارى كىرەبوو (لوبنان، عىراق، ھۇنك كۇنگ، فەرەنسا، كۇنگۇ، شىلى...) . جادەكانى داگىر كىرەبوو. يەخەى بۇرجوازىيەتى بە تووندى گرتبوو، لە پەرەسەندى كۆمەلایەتى و ئىنتەرناسىونالىستى دا بوو... ، لە يەكتى و لە ھاتوو چۆ داپران. ئەو شار و ناوچانەى كە ھىزەكانى دەولەت نەيان ئەتوانى بە 6 شەر و ، سىياسىيەكان بە پازى كىردن، لە دەست پىرۆلىتارىيە دەرىپىن ئابلوقەدران.. لە كاتىكدا كە پىرۆلىتارىيەكان يەكە بە يەكە، خىزان بە خىزان ، ناوچە بە ناوچە لە يەكتى داپرىنران... و پارەو خواردن و ئاوو كارەبا و خزمەتگوزارە يەكانى تىران لى گىرايەو... ھەر لە ھەمان كاتدا ھىزەكانى دەولەت پارەيان بەسەرا رىژىنرا و پىرچەك كىران و ھاتوو چۆيان كىرايەو. بەبى تەقە و بەرەبەرەكانى دزەيان كىردە ناوچە ياخى بوەكان و بىكەكانىان تىا دامەزىراند و دەسەلاتىان گرتەو دەست... لە كاتىكدا كە پىرۆلىتارىيەكانىان سەرقال كىرد بە بى دەرامەتى و برسپىتى و نەبوونى و نەخۆشى و بى خزمەت گوزارى و گىژاوى جىھانى پەتاو، و پوھو دامەزىراو تەندروستى و خىرخوازى و "يارمەتى" دەرەكانى دەولەت پال پىوھەنران...، لە ھەمان كاتدا دەولەت خۆى رىك ئەخستەو ھىزەكانى تووند و تۆل ئەكرد و پىرچەك ئەكردن و بە جادەكاندا بلاوى ئەكردنەو... مەيدانەكانىان لە پىرۆلىتارىيەكان سەندەو، ھاتوو چۆيان پىرىن، توانا رىكخراويە ناوخوايى و دەرەوييەكانىان پەرت كىرد و خەباتەكانىان لە بەر يەك ھەلوەشانند... ئەمە يەكە بە گۆلى چىنايەتى ناومان بىرەو. بە پىي ئەم دەست پىشخەريەى دەولەت ، لە پىي راگەياندى جىھانى پەتا و مەنەتەجەول و برسى كىردنەو، پاشەكشەى پىرۆلىتارىيە لەسەر ئاستى جىھانى، داھىنانى كۆفید-19 و ئىجرائاتەكانى پلانكى جىھانى داپرىزاو و بەمشاوەرەو بە لىكۆلینەو ھى دزە شۆرش بوو (نەك ئەزمە و تەنگە نەفەسى ئابوورى سەرمايەدارى) دز بە سەردەمىكى شۆرشگىرى مېژوووى (2010-2019) .

لېرەدا ئەو دىارە كە دەستپىشخەرى جىھانى دەولەت دز بە خەباتەكانى 10 سالى رابردووى پىرۆلىتارىيە سەرکەوتىكى جىھانى بەكردەو ھى دزە شۆرشە. ھەر بە ھەمان شىوہ پاشەكشە پىكردى پىرۆلىتارىيە و داپرانى لە بەردەوامى ئەو دەسالەى خەبات بەزىنىكى بەكردەو ھى خەباتى ئىبتەرناسىونالىستى پىرۆلىتارىيە. دەولەت قازانجىكى جىھانى كۆكردۆتەو ھى پىرۆلىتارىيە زەرەرىكى جىھانى لىكەوتوو.. ھىزى دەست پىشخەرى و سەپاندى گۆرانكارىەكانى ئەمپووى سەرمايەى جىھانى ، بە پىشتىوانى ئەم سەرکەوتنەى بەسەر دەسالى رابردووى خەباتەكانى پىرۆلىتارىيە پەرى سەندو، ھەرەھا بەرپەرىچ دانەو ھى ئەمپووى پىرۆلىتارىيە، دز بە دەسەلاتى پەتايواى سەرمايە ، ھەم لەژىر قورسايى ئەو دۆراندنە مېژوووى يە دا سەرى ھەلداو ھو و ھەم ھەولى پەيوەست بوونەو ھى بەرچەكانى ئەو دەسالەى خەباتەو ، لە بەر ئەو پىرۆلىتارىيە لەمپووا گەرىچى بەتەواوى دانەپراو لە بوار و بىرەو ھى جىھانى رابردووى خەبات، بەلام لە بارودۇخىكى زۆر زالى دزە شۆرشدا بەرپەرىچ ئەداتەو ھەولى بەردەوامى خەبات و خۆرىك خستىن ئەدات...

زالىيەتى ئەمپووى دزە شۆرش لە جىھاندا ، و ھاوکارى ئاشكارى ھەموو دەستە بۇرجوازىيەكان و حكومەتەكان ، لە ھەموو وولاتەكاندا، لە سەپاندى فەرماندەوايى جىھانى دزە شۆرشدا، ئەمە پەردەى نەتەو ھىيى و سەربەخۆيى و كەلتوورى لەسەر ھەموو دەستە بۇرجوازىيەكان دا دىرى و، و ماھىيەتە ھاوبەشە چىنايەتى و جىھانىيەكەى بە زەقى خستۆتە روو. سنوورى ئابدوولجى نىوان ئىمپىريالىزم و

دژه ئىمپىريالىزمى سىپوۋىيە تەۋە ، بۇر جوازىيە تى ناوخۇيى و بۇر جوازىيە تى نىۋنە تەۋە يىيى پىكەۋە رىز كىرۋە ، دەرەۋە و ناۋە لىك داۋە... ھەموو بەشەكانى دژە شۇرشى لىك پىرۇگرام و فەرمانپىرەۋايى جىھانى دا نىشان داۋە... ئەم ۋاقىقە لىك تەقىنەۋەكانى داھاتوۋى پىرۇلىتارىادا پىرەنگ ئەداتەۋە ، و ھەم خەباتەكەي بە پرونتىر سىما جىھانى و چىنايەتپەكان نىشان ئەدات (دروشمە جۇراۋ جۇرەكانى نەتەۋە و نىشتىمان ... ئەچىتە تەنەكەي خۇلەكەۋە) ، و ئالا و دەستى ئىنتەرناسىونالىستى زىاتىر بەرز ئەكاتەۋە ، و ھەم ئەۋ ھىزانەي كە دژايەتپان ئەكات بە ئاشكراتىر و كراۋەتر تواناي جىھانى سەرمايەدارى ئەنوئىن و چەكدار ئەكرىن...

لەگەل زالىيە تى ئەمپىرۇ دژە شۇرشى جىھانى و قورسايىپەكى راستەقىنە لەسەر بارى ژيان و خەباتى پىرۇلىتارىا ، پىرۇلىتارىا ھىچ پىگايەكى تىر لىك بەردەم دانى يە جگە لە بەردەۋامى دان بە خەباتەكەي! بە ئاشكرا بە فەرمانپىرەۋايى جىھانى سەرکوت ئەكرىت و لىپى ئەدرىت ، ئەۋىش ھەر ئەبىت بە پرونى تەعبىرى ئىنتەرناسىونالىستى و چىنايەتپە لىك خۇي بكات ، و ئەمەش لە كىرەۋەكانى دا نىشان بات. دوو بوونى جىھانى ، لە دوو مەۋقى جىاۋاز و دژ بەيەكەۋە ، يەكترى دىنن و دەبەن.

ئەمە سىماي خەباتەكانى پىرۇلىتارىا ئەبىت لە مرۇ بە داۋە.. بى گومان شالۋى ئىدىۋلۇجى بۇ شىۋاندنى ئەم پرونى يە ناۋەستىت ، و دەزگاكانى دەۋلەت كۆل نادەن لە ھەلبەستىن و دەست تىۋەردان و شىۋاندن ، بەلام ھەم ۋاقىقە زالى جىھانى دژە شۇرش و ھاۋكارى ھەموو دەستە نەتەۋەيىپەكانى ، لە يەك فەرمانپىرەۋايى ئاشكرادا ، ۋەھەم ھاۋ خەباتى پىرۇلىتارىا لە ھەموو ۋولاتەكاندا ، دژ بەھەمان سەرکوتكىردن و بارى ژيان ، لەگەل پەيۋەندى تىكۆشەرەكان بە خەباتەكانى پىرۇدوۋە... ئەمانە ئەۋ ھىزە دەداتە پىرۇلىتارىا كە بتوانىت بەرپەرىچى ئەم شىۋاندنە باشتر و پرونتىر لە جاران بداتەۋە.

بابه تی "پاندامیک و ڦاکسین و شالووی

تەندروستی ... " بریتی یه له نه فی کردنی مرۆڤ!

ئەم شالووی بریتی یه له لیدانی تۆتالیتی سەرمایه یه بۆ ژیان...! پرۆسیسی نه فی کردنی مرۆڤ و ژیانە... بریاردانە لەسەر گۆی زهوی و چاره نووسی مرۆڤایه تی

ئەم بریاردان و پرۆسیسه، شتیکی نی یه که له "خوارهوه" سهری هه ل دابیت و له "سهرهوه" به بهرزه وهندی خۆیان به کاری بێنن! نه خیر ئەوه سەرلێشێواندنه. رێک به پێچه وانهوه، بریاری جهنگه له سه رهوه دراوه دژ به ژیان و به مرۆڤایه تی و له خوارهوه جی به جی ئه کهن... ڤایرووس و پاندامیک و پاكو خاوینی تەندروستی... له وهوه نه هاتوو که سەرمایه له دهستی ده رچوو، له ناکۆکی و نا ده سه لاتی ناو سیسته مه که وه ته قیبه ته وه و سەرمایه بۆی کۆنترۆل نه کرابیت، بۆیه هه موو ژیا نی راگرتوو! بۆ ئەوهی کۆنترۆلی ئەو ته قینه وه یه بکات. نه خیر له بهر ئەمه نی یه. به پێچه وانهوه. ته قینه وه نی یه، به لکو راگه یان دنی جهنگه بۆ خپر کردنه وهی مرۆڤایه تی و کۆنترۆل کردنی. ئەو وه کو ته قینه وه نیشانهی ئەدات، بۆ ئەوهی به هۆشیاری خۆی لئ بئ بهری بکات و بیکات به سو دفه و لاموبالات و خه تایی ئەم و خه تایی ئەو. ئەمه وه ک هه موو جهنگیک به شیکه له درێژه دان به جهنگه که و له پرۆسیسی دابه شکردن و به کار هینانمان. له بریاری جهنگه که خۆی. به مهش زیاتر وونمان کات، دا به شمان کات، تیکمان بشکینیت و به رهو سه رکه وتن پروات..

ئەم بابته له هه له یه کی تاقی گاشه وه نه هاتوو. کهس به هه له ئەمه ی نه کردوو. له نه زانیینه وه نی یه... ئەم جوړه چیرۆک هه له به ستنه هه م بۆ چاوبه ستنامه و هه م بۆ ئەوه یه که ئەگه ر پێویستی کرد بیکه ن به مونا فه سه ی نیو ده وله تی بۆ به شیکه تر له جهنگه که. نه خیر ئەمه راگه یان دنی جهنگی کیمیاوی، بایۆلۆجی، دیجیته لی، پاکسازی، پاره ی ره می... یه به سه ر بوونی ماددی و ده روونی مرۆڤ دا. به سه ر باری ژیا ندا. به سه ر ته وای کۆمه ل دا. بۆ سه رشۆر کردنی بئ ئەم لاو ئەولا و بئ مه نفه زی ژیا نه له وه جهنگه دا. بۆ نه فی کردنی بوونی زییندووی مرۆڤ و مرۆڤایه تی یه. به پێی ئەمهش، له مه ولا به بئ کیمیاوی، پاره ی ره می، دیجیته ل، سه رشۆری بایۆلۆجی و کۆمه لایه تی و ئابووری.. بواری ژیان و هاتوو چۆی کهس نادریت. ئەوانه زال ئەکرین به سه ر ژیا ندا و ده کرینه ریزی پێشی پێشه وهی "چالاکیه کانی" مرۆڤ. ریزی پێشی پێشه وهی بوونی "زیندووی" مرۆڤ. ریزی پێشی پێشه وهی هه ناسه دانی مرۆڤ. کۆمه لایه تی بوونه وهی مرۆڤ... ئەبیت مرۆڤایه تی باج و سه رشۆری ئەمه بیت ئینجا بۆی هه یه به رده وام بیت! ئەمه یه نه فی کردنی مرۆڤایه تی! ئەمه یه سه رشۆری مرۆڤایه تی بۆ به ها! ئەمه یه دیکتاتۆریه تی سەرمایه دژ به ژیان! هه ر ئەمه شه که بریار و راگه یان دنی جهنگه له سه ره وه و جیبه جیکردن و سه پان دنی تی له خواره وه!

له م جهنگه دا ته نها مه سه له یه ک که گرنگی هه ره به رزی هه بیت به لای سەرمایه وه ئەوه یه که چه ند تیک ئەشکینیت. چه ند ئەوانه زال ئەکات که باسما ن کردن. به رزتریین و به رفراونتریین تیک شکاندن، نزمتریین و به رته سک تریین بواری کردنه وه بۆ ژیان. گرته نه وهی هه ره به رزی بواریه کانی ژیان، رینگه دان به

تۆزقالى، بە قەترە قەترە دابىن كىردى پىويستىيەكانى ژيان. ئەمەش بە كولفەيەكى زۆر بەرز تر و بە مەرجى رسواى و چاوەپروانى و سەر شۆرىيەو (نەفى كىردى بوونى مرۆڤ). بواری دان ھەل كېشان و كېرىنى دەرمانى ئازارت ئەدا، بەلام نايەلئيت دانت بۆ پىركەنەو، چاكى كەن، دەستى پىا بېنن... دان ھەل كېشان تىكشكاندەو كەلەبەرىكى ھەتا ھەتايىيى لە ژياننا دروست ئەكات. ئەبىت يا بەو تىكشكاندەو بىيىت بەرەو مردن وە يان ھەول بەبىت ئەو كەلەبەرە وا پىركەبىتەو كە ھەست بەو بەكەبىت ئىتر كەلەبەرنى يە. لەم جەنگەدا تىكشكاندەو، دروستكىردى كەلەبەرەكە، ھەستكىردن بە نوقسانىيەكە پىگەي پىن دراو بەلام پىركىردەو كەي بۆ ئەو ھەست بەخۆت بەكەبىت، لەخۆت پازى بىيىت ، ئەو مەمنوعە. تەنھا ئەگەر دەولەمەند بىيىت. كە بە ئىنشورانس و خزمەنگوزارى تايىبەتى پارەكە مەمنوعى ناھىلئيت. ئامانجى ئەم جەنگە تىكشكاندى بوونى مرۆڤ و كەلەبەر دروستكىردن لە ژيانا و سەرشۆركىردنەتى لە ھەولەكانى پىركىردەو دا.

دژ بەم نەفى كىردنە سەرتاپايىيە ئەو ھەست نى يە كە بلىيىن ئەمە "پاندامىكى سەرمایەيە"، ئەمە " ھەلپكە بۆ سەرمایە"، ئەمە "نىو ھى راستەو نىو ھى درۆ"، ئەمە " راستە قايرۆسە بەلام زل كراو"، ئەمە "بكوژە بەس يە كجار وانى يە"، " ئەمە ئەزمە يە بۆ سەرمایە"، " ئەمە بابەتى تەندروستى يە بۆ مرۆڤ"..... چونكە ھەموو ئەم دەرپىرئانە نەك ھەر دەست ناخەنە سەر بەرژەو ھەندى چىنايەتى سەرمایە لەبابەتەكادا، بەلكو پال پىشتىشى ئەكەن. چونكە دەست ناخەنە سەر ئەو ھى كە ئەمە نەفى كىردىكى سەرتاپايىيە و پلانئىكى داپىژراوى ھۆشيارانەي دەزگاي زانىارى و پاراستنى سەرمایەي جىھانىيىن. وەكو ھەموو پلانەكانى تر، بۆ نموونە تىرۆر و دژە تىرۆر، چەندىيىن سالى پىن چوو، لە چەند شوپىن مەشقى لەسەر كراو، ھىز و رابەرايەتى و دەستەي تايىبەتى بۆ دىارى كراو. زانىارى كۆكىردەو و پىرپاردان و جى بەجىكىردنى باش دەست نىشان كراو. شانۆگەرى بۆ ئامادەكراو... وەكو ھەموو پلانەكانى تر تەنھا دەستەيەك لە سەركردە جىھانىيەكان، لە پارەدارەكان، لە بەرپىسارە سەربازى و ئەمىنەكان بەئاگا بوون و بۆيان ھەبوو كە بە ئاگان بەن لە پىرۆسىسى ئەم پلانەدا. لە ناو ھەموو دەزگايانى دەولەتدا تەنھا چەند دىارى كراوئىك بۆيان ھەبوو كە بىن بە شىك لە پلانەكە. بەپىي مەكانەو پەيوەندى نىودەولەتى و تۆكەبىيى بىرو رايان و وردەكارىيەكانى تر دەست نىشان كراون. ھەر وەكو دەست نىشان كىردنى بەرپىو بەرى ئەم، يان سەركردەي سوپا، يان ھىزى دژە شۆرش، يان دەستەي بكوژ و فرپىنەر و سزادەر... بۆ نموونە زۆر بۆ ھەيە كە ماكرۆي فەرەنسا، سەركردەكانى چىن، مودى ھىندستان، مىركلى ئەلەمانيا، پوتىنى روسيا، ناتانايەھۆي ئىسرائىل، پىسپۆرانى نەتەو ھەككەرتو ھەكان، راوئىكارە تايىبەتەكان... چەندىيىن جار لە گەتوو گۆدا بوون لەسەر ئەم بابەتە. چەندىيىن جار بە ئاگانە ھەو ھەنگاوەكانى... بەلام بەشىك لە سەركردەكانى تر تەنھا گوىرايەل و جىبەجىكەر بوون. بۆ راگەياندى جەنگى تىرۆر و دژە تىرۆرىش ھەر وابوو. بۆ ھەموو دەست پىشخەرىيە جىھانىيەكانى سەرمایە ھەر وايە. لە ھەموو جەنگەكاندا ھەر وابوو.

بۆيە لە دژايەتى كىردنى ئەم شالۆي نەفى كىردنەماندا، جىاوازيەكى بنەرەتى ھەيە لە نىوان ئەو ھەلوئىستەي كە ئەلئيت "سەرمایە پەتاي ئىستىغلال كىردو ھەم بۆ مەرامى خۆي"، "يان سەرمایە خۆي پەتايە"،... لە گەل ئەو ھەلوئىستەي كە ئەلئيت "پەتاي بەراستى بوونى لە ئارادا نى يە ئەمپرۆ. ئەو ھەيە پلانئىكى لەسەر ھەو داپىژراو ھەو لە مەيدانى تەندروستى دا بۆ تىكشكاندى ژيان و سەرشۆركىردنى

مرۆڤايه تي"، بۇ گرتنه وهى بواره كانى ژيان و برسى و رسوا كردنى چه وساوه كانه. تېكشكاندى بوونى ماددى و دهر وونى مرۆڤ. هه لته كاندنى مرۆڤه كان و پراوه شانيان بۇ ئه وهى هم تووشى شله ژان بن و هم ئه وهى كه پيئانه بكه ويته خواره لييان بۇ گيرفانى سه رمايه و داما و زه ليل تر بين. جياوازيه كى گه و ره هه يه له نيوان ئه و هه لوپسته ي كه ئه لپت سه رمايه كه و تووه به سه ر په تادا و په تا هه يه و له نه نجامى و پيئكارى سه رمايه وه سه رى هه لداوه و ئيستا سه رمايه به كارى دپنيت بۇ تيمار كردنى ئه و و پيرانكاريه. له گه ل ئه و هه لوپسته ي كه ئه لپت په تا له سه ره وه دارپژراوه و فه رمانى جيپه جيكردى دراوه له سه ر ئاستى جيھانى بۇچه ند مه به ستېك:

- تېكشكاندى مرۆڤايه تي و سه ر له نوپ رپكخسته وهى
- كه م كردنه وهى پرؤسيى به ره هم هيئان و به ره هم هيئانه وه (به مرۆڤ و ژيان خو شيه وه)...
- زال كردن و ده سه لاتداريتى كيمياوى، بايو لوجى، دي جيته لى، پاكسازى، پارهى ره مزى ... يه به سه ر بوونى ماددى و دهر وونى مرۆڤ دا. به سه ر بارى ژياندا. به سه ر بوونى فيزياوى مادده دا..
- تېكشكاندى هيئى ماددى و مرؤيى شؤرش. خستنى سه رتاپايى خه باتى پرؤليتاريا
- تووند و تۆل كردنه وه و سه رخسته وهى چينى بۇرجوازيه ت
- تووند و تۆل كردنه وهى ده ولته ت.
- كردنى جيھان به سه ر بازگا
- كردنى ئال و گۆر و هاتوو چۆ به دي جيته ل
- سه رخستنى سه رتاپايى پاره و كردنى پاره به ره مزى و ويئهيى و دي جيته ل...
- زياد كردنى باج و زه ريبه و سه رانه و سوو.. به رادديه كى زال له ئالوگوردا
- به رز كردنه وهى ريژه ي چه وسا ندنه وهى مرۆڤ، به گران كردنى بارى ژيان و زياد كردنى قه رز و قۆله و باج و سه رانه و
- ناچار كردنى مرۆڤ به ملدان بۇ كؤيلايه تي
- زيندوو كردنه وهى ئايين و خي رخوازي و خو به خشى و داوو ده رمانى نه فسى و خو به ده سه ته وه دان...
- بۇ پر كردنه وهى بۇرجوازيانه ي ئه و تپشكاووى و بوشاييانه ي كه ئه م شالاوه دروستى ئه كات، بۇ ئه وهى نه چيت به ره و ياخى بوون..
- پرووتاندنه وه و دزيينى ته واوى ئه وهى كه چه وسا وه كان چه ند ساليكه له ده مى خو يان گرتۆته وه بۇ رۆژى ته نگانه! بۇ ئه وهى هيچ زه ميينه يه كيان نه مينيت كه لپوهى هه ست به سه ره خو يان خو به ده سه ته وه نه دان بكه ن.
- هه موو ئه مانه ي سه ره وه ش زياد كردنى به ها و ده وله مهندى و فه رمان ره وا يى پارهي به سه ر ژياندا

گۆرانكارىيە كانى ئەم سەردەمەي دەسەلاتى

سەرمايەدارى و بارى خەباتى پىرۆلىتارىيا

ئەم گۆرانكارىيە كانى ئەم سەردەمەي سەرمايەدارى چى لە مرۆقايەتى ئەكات و بەرەو كوئى ئەبات؟
چى لە خودى ژيان و كۆمەلگاي زىندوو ئەكات؟

بوونى مرۆق چى لى بەسەر دىت؟ ھەستىكردن بەژيان و سۆزى مرۆقايەتى چى لى دىت؟

پەيوەندى زىندوو مرۆقەكان بە خۇيانەو، بە يەكتىرەو، بە سىروشتى دەرەو، بە خۇيانەو، بە ئاو و
زەوى و ھەوا و وزەو... چۆن ئەبىت؟ چى پروو ئەدات؟

جمووجوول و كۆمەلەيەتى بوونەو، تاكەكان چى لى بەسەر دىت؟

چى لە سىستەمى كار، بوونى كرېكاران، كۆبوونەو، كرېكارى و خەباتەكەيان ئەكات؟

چى بەرەوروى پىرۆلىتارىيا ئىنتەرناسيونالىستى و خەباتى كۆمۇنىستى ئەكاتەو؟ پىرۆزەي كۆمۇنىزم و
"پىرگاركردنى ژيان لە ژىرركىفى سەرمايە" چى لى دىت؟

مىلانئى مېژووئى چىنايەتى ئەم سەردەمە چۆن ئەبىت؟ چىنى بۆرجوزىت بە كوئى ئەكات؟

سەرمايە خۇي چى لى بەسەر دىت؟ بەرھەم ھىنانى جىھانى چۆن ئەبىت؟ بازىرگانى جىھانى و دەسەلاتى

جىھانى بەرەو كوئى ئەروات؟ بوارەكانى كەلەكەبوونى خەستى سەرمايە جىھانى كامانەن؟

دەولەتە نىشتەمانىەكان، حكومەت و ئىدارە ئاو خۇي يەكان بەرەو كوئى ئەچن؟

بازارە ئاو خۇيەكان چى لى بەسەر دىت؟ كرېن و فروشتن و بازىرگانى جىھانى بەرەو كوئى ئەچىت؟

پارە چى لى دىت؟

بەرھەم ھىنانى سادە، تاك تاك و خانەوادەيى، پىشەيەكان، بازارەكانىان... چىان لى بەسەر دىت؟

كرېن و فروشتنى راستەوخۇ پىيوستىەكانى ژيان چىان لى دىت؟

چۆن ئەژىن و چۆنىش بەرپەرىچ بەدەينەو؟

گۆرانكارىيە كانى ئەم سەردەمە، يان راستىر بلىين دەستپىشخەرى و پىداگرتەكانى ئەمپروئى سەرمايەدارى

لەسەر ئاستى جىھان، بەرھەمى بالراكىشان و چىرپوونەو، پىشەيە سەرمايە جىھانى لە سەر گۆي

زەوى و لە ھەموو بوارەكانى ژيان و ھەلسوراندا. ئەم بالراكىشان و تەكاندانەي ئەمپروئى سەرمايەدارى

ھاتۆتە ئاراو بەھۆ چىرپوونەو، جىھانى سەرمايە و پەيوەندىەكانى ھات و چۆي و كۆبوونەو،

سەرمايەدارە جىھانىەكان لەسەر يەك مېز و لە يەك ئاسۇدا. بەھۆ چىرپوونەو، پەيوەندىە

ئەلكىرۆنى و وئىنەيەكان، تەكنەلۇجيا و كۆمپيوئەتەر، كۆنترۆل كردنى ووزەي جىھانى، پارە و پارەي

دىجىتەل، شىپوئە بازىرگانى كردنى جىھانى، شىپوئەكانى فەرمانپەرەوايىي، ژيانى باو و زال، دانىشتن و لىك

تىگەيشتنى ئەندامە بەرزەكانى دەولەتەكان، فەرمانپەرەوايى و بىرپارە جىھانىەكانىەكانىان... ئەمانەن كە

فەرمانپەرەوايىي و پىرۆزەي جىھانى و گۆنكارىيەكانى ئەمپروئى ھىناوئەتە ئاراو.

يەكگرتووئى جىھانى بەكردەو، ھەموو وولاتەكان لەسەر ئەم گۆرانكارىيە كانى ئەمپروئى لە وئو ھاتوو كە

ھەموويان چەندىن سالە ھاوبەشەن لە گەلەلە كردن و مومارەسەكردنى دا. بەرھەمە ھىنان، ئالوگۆر كردن،

بازرگانی و كەلەكە بوونى بەھاو زېدەبەھا... ھەمووى لەلايەن ئەم سەرمايە چر بوو جىھانىيە و تەكنەلۇجىياو پەيوەندىيە كانيەو ھە سەرپەرشتى ئەكرىت و بەرپوۋە ئەبرىن. لەدەورانەكانى ووزەى جىھانى سەرمايەدا ئەسورپىنەو ھەل بەز و دابەز ئەكەن. لەكەنلە بانكى و ئەنشورانسى و دارايى و مامەلەكردنەكانى ئەم سەرمايە جىھانىيەدا سەماى تاييەتى خۇيان ئەكەن. ھەموو ئەرز و ئاوو و ئاسمان، دانىشتوان و بەرھەم ھىنان و ئال و گۆرپان، ھەلسوكەوتى رۇژانە و كۆمەلايەتى بوونەو ھىيان، لەلايەن ئەم ھىزە جىھانىيەو بەرپوۋە ئەبرىت. تۆ و گەرا و ماددەى خا، زانست و چۆنيەتى خستە ئىش و بەرھەم ھىنانيان، كىلگەكان و ئازەلدارى، كىمياويەكانى بەكارھات، شىوۋەكانى ئامادەكردن و فرۆشتىيان... ھەمووى لەلايەن ئەم دەسەلاتە جىھانىيەو سەپىنراو ھەو بەرپوۋە ئەبرىت. سىياسى و پارت و پارلەمان و ھەلبژادن و ئىنقلاب و شەر و سولحەكانيان ئەمان سەپەرشتى ئەكەن و بەرپوۋە ئەبەن. ئەم گۆرانكارى و دەست پىشخەريانەى ئەمپرۆ بەرھەمى گۆرانكارى و دەستپىشخەريەكانى چل سالى رابردووى سەرمايەى جىھانى و داھىنان و چر بوونەو ھەو خستە ئىش و تاقى كردنەو ھەكانيەتى. ھەنگا و نانى سىستەمى سەرمايەدارىيە بەرھەو پىشەو ھە پىشت بەستن بە چرپوونەو ھە سەرمايە، تواناي بەرپوۋەبردن و كۆبوونەو ھە جىھانىيەكەى، پەرەسەندنى تەكنەلۇجىياو پارە و ووزو و پەيوەندىيە ئەلكترۆنيەكان، داو ھەرمان، گۆرانكارى لە ئىش و كۆبوونەو ھەو سلوك و خواردن و ھەلسوكوت و بىر و پرواى دانىشتواندا، خۇلقاندن و بەرپوۋەبردنى ھاوولالتى دەستەمۆى جىھانى

ئەم جارەش، ھەكو ھەموو جارەكانى پىشوو، بەرپرس و فەرمانزەواكانى ئەم ھىزەى سەرمايە و گۆرانكارىيەكانى، نايەن بە ئاشكراو رووبەر وو بلپن بەلئ ئىمەيىن ئەمە ئەكەيىن. بەلكو بە ووردى و نەھىنيكارى و توپژىنەو ھە تاقى كردنەو ھە فر و فىل و تەلەكەو ھەلئەسن بە جى بەجى كردنى پلاكەيان. بۆ ئەو ھە شلەژانى گشتى روو نەدات، بەر بە ياخى بوون بگىرىت، پلانەكە بە بى سەريەشە جى بەجى بكرىت، كورتريىن ماو ھە بوويت، ئىنشقاق نەخاتە رىزەكانى خۇيانەو ھە و كولفەكەى لەدەست دەرئەچىت...

ھەكو سەردەمەكانى جەنگ، سەرکردەو و كۆماندۆ و بىراردەرەكان، بەنەپنى و بە نەخشە ھەنگا و ئەنپن و سەربازەكان و چەكەكانيان ئاراستە ئەكەن. نەھاتوون و نايەن بە ئاشكراو رووبەر وو بلپن ئەمە ئىمەيىن و ئەمە پلانەكەمانە و ئەو ھەتەن تيا ئەچىت و ئەو ھەش سەقەت و سقوت ئەبىت و ئىمەش ئەمە دەسكەوتەكانمان ئەبىت. نەخىر ھەرگىز وا نەھاتوونەتە سەرھەو ھە واش بەردەوام نابن. زۆربەى تاوان و نەھىنيەكانيان چەندىن سال دواى تىپەربوونى رووداوەكان دەر ئەكەوئىت، ھەندىكىشىيان ھەرگىز روو ھە راستەكەى دەرناكەوئىت. ھەك ئايىن و چىرۆك و ئەفسانە و نووسراو ھەكانى خواو و پىغەمبەرەكانى ھە زار سەرى درۆى لى چەكەرە ئەكات!

لپرەو ھەكە توپژىنەو ھە تاقى كردنەو ھە سەربازى، زانكۆيى، سايكۆلۇجى، كۆمەلايەتيەى و مەيدانىەكانيان دەورىكى گرىگ ئەبىنىت لە پرۆسىسى دارشتن و گەلەكردن و جى بەجىكردنى تاوانەكانياندا. چەندىن ئەفسەر، پرۆفىسۆر، سايكۆلۇجىست، پىسپۆر، دكتور، لىكۆلەرە، فەيلەسوف، ياسا و دەستور دانەر، دەزگاكانى راگەياندن ... ھاوبەشن تيايدا و زىرەكى و لپھاتوويى و پلەو پايەيى خۇيانى تيا تاقى ئەكەنەو ھە.

ئەمپرۇش ھېننى چىرۆكى پەتاو سەپاندنە جىھانىيەكەي ، بەشىكە لەم پىرۇسىيە دەسەلاتداران و ئاسۇي بەرپۆبەردنى كۆمەلگا كەيان. ھىزى خۇيان لەسەر گۆي زەوى و بەسەر پىكھاتەكانى و دانىشتووواندا چۆن ئەبىنن، كىشەكانيان چى يە و چى بەچارەسەر ئەزانن، ئەيانەوئىت داھاتووئى كۆمەلگا كەيان چۆن بىت؟

لە نووسىن و نقاش و بلاوكراروھەكانى سالى رابوودا بە چىرى و بە چەندىن زمان ھەوللى ئەوھمان داوھ كە ئەم راستىيە بگەيەننىن. ھەولمان داوھ كە باز بەسەر تەلە و چەواشەكارىيە چنراوھەكانى ئەم چىرۆكە و فەرمانە تىرۇرىستىيە رۆژانەيەكەي دا بەدەيىن. بەرەبەست و ئابلوقەدانەكان بشكىننىن و سەدا و پرووى راستى گۆرانكارىيەكان نىشان بەيىن. ئەمپرۇش دىسانەوھە و لىرەدا و وورده كارى زىاتر لەم پروھە دەخەيىنە پروو. ئەم گۆرانكارىيەكانى كە سەرمايەدارە جىھانىيەكان بە دزىيەوھە دراسەيان كىردوھە پلانىيان بۆ داناوھە و بە ئاشكراو بە قايرۇس و بە تىرۇر ئەيسەپىنن ، ئەمانە مرۇقاىيەتى و ژيان بەرەو كوئى تەكان پى ئەدا؟ چيان لى ئەكات؟ چى لە مرۇف و ژيان ئەوئىت كە تا ئىستا نەيتوانىوھە بىيات؟

سەرمايە راستە بوونىكى مادىيە، بەلام ھىزىكى ئايدىيالىستىشە! لە چەوساندنەوھە و زەلكاوى خوئىن و دارووتان و كۆيلايەتى مرۇقەكان و مامەلەكردن بە ژيان و پىويستىيەكانى مرۇقەوھە دەستى پى كىردوھە، داھىنان و رىكخستنىشى تىا كىردوھە، بەلام بەدواي گەيشتن بە پاكىكە و ھىزىكى پر بە پىستى تاكە خوايىيەوھەيە، لەسەر و وھ بەسەر ھەموو بوونە مادىيەكانى ترادا، بەسەر ژيان و مرۇف و پەيوھەندىيەكانى دا. ئەم بوونە دوو لايەنەيە، مادى و ئايدىيائى، لە ھەموو سات و كاتىكى سەرمايە، بەھا، دا خۆي تازەو دووپات ئەكاتەوھە. كىردنى مرۇقەكان بە كۆيلە، ژيانىيان بە ھىزى كار، ھىزى كار بە بەھا، بەھا بە رەمز و پارەو كاغەز و مۆر و ژمارەو ھتد.... ئەمە پىرۇسىيە ھەلكشانى سەرمايە يە لە زەويەوھە بۆ ئاسمان! لە خوئىن و گوشت و بەرھەم ھىنان و كىرپىن و فرۇشتنەوھە بۆ رەمز و ھەببەت و ھىز و ئەفسانەو دەسەلات، بۆ پووختەيەكى بى گەردى سەر و ھەموو پۆخلەواتەكان!

سەرمايە تا زىاتر لايەنە مادىيەكەي خۆي بەگرفت بىننى، كەمتر بتوانىت خۆي تازەكاتەوھە، ئەوھەندەش زىاتر پروو لە لايەنە ئايدىيالىستەكەي خۆي ئەكات، داھىنان لە پووختەكەي دا ئەكات، بەدواي زال كىردنىيەوھەيەتى بەسەر ھەموو بوونەكانى ترادا . وھك پەنا بردنى ئايىنى بۆ خوا لە كاتەكانى تەنگانەدا. ماتىريالىزم و ئايدىيالىزم لە بوونى بەھادا پىكەوھە گىرئ دراوھە. كە ئەمپرۇ دەستپىشخەرىيەكانى سەرمايە ئەبىننىن لە مامەلەكردن بە سىبەر و وئىنەو ژمارەو خەيالى پىويستىيەكانەوھە زىاتر لە پىويستىيەكان، تىكلاو كىردنىيان بەژيانى مرۇف و بەرزكردنەوھە بەردەوامى رىزەيان لە چاو پىويستىيەكانى ژياندا، دەرخواردانى بە مرۇقەكان وھك پىويستى ژيان... ئەمانە نە شازن و نە لەدەرەوھەي سەرمايەوھە ھاتوون. بەلكو پەرەسەندنى ئايدىيالىزمى بەھا خۆيەتى. پەرەسەندنى موتەلەقى "بەھاى ئالوگۆرە بەسەر بەھاى بەكارھىناندا". ھەر وھكو چۆن لە جىابوونەوھەي خەيالى جۇراو جۇرەكانى مرۇقەكان لە خۇيان ولە پەيوھەندىيەكانى ژيانىيان، مامەلە پى كىردنىيان لە ناو پەيوھەندىيەكانى كۆمەلدا، خواكان و پەرستگا جۇراو جۇرەكانى دروست كىرد، لە مامەلەكردن بە بوون و ھىزى خواكانىشەوھە ھىزى يەك خوايىي سەرى ھەلدا، ھەر ئاواش پەرەسەندنى فۇرمە جۇراو جۇرەكانى بەھا، لە پەرەسەند و مامەلەكردنى دا، فۇرمى ئايدىيالىستى بەھاى زال كىرد. خوا بوونى نى يە كەچى ھىزىكى پاكى ئايدىيالىستى كۆمەلەيەتە و

لە سەرەووە لە ھەموو لایەكەو ھەرمان رەوايی ئەكات! ئایدیالیزی بەھاش بە ھەمان شیوہ وەك ھیزیکی موگناتیزیش ھەموو ھیزەکانی تریش بۆ لای خۆی را ئەكیشیت.

بەھا لەمڕۆدا لەو تێپەرپوہە كە ھەر ھیزی كاری مڕۆقەكان بخوازیت، داواي ھەموو ژيانیان ئەكات! ھەر ژيانی مڕۆقەكانی ناویت بەتەنھا، بەلكو بەدواي رېكخستنەوہ و داھینانیشەوہیہ تیايدا. ھەر گۆشت و خوین و ئارەق و ماندوو بوونی مڕۆقەكانی ناویت، بەلكو داواي ھەموو پېكھاتە بايۆلۆجی و جەنەتیی و كۆمەلایەتی و ھەست و سۆزی ژيانی مڕۆبیەكان ئەكات. مڕۆقی بەسەر بەخۆیی و لەدەرەوہی خۆی نە گەرەكە، ئەيەوئوت قوتی بات و لە خۆيدا بی ھارپت. ئەيەوئوت لەبەر يەك ھەلۆھشاندن و دووبارەو سئ بارە پېكھینانەوہی بوونی مڕۆق و پېكھاتەكانی دا ووزە و بوونی خۆی برەوئوت با و زیاتر زالی كات. مڕۆق بگەيەنیتە ئایدیالیزمە پوختەكەي خۆی، ئایدیالیزمە پوختەكەشي بكاتە بوونییكی مڕۆبی! وەك پەيوەندی ئایینی نیوان خوا و كۆیلەكانی، داہەزینی خوا بۆ دەستگرتن و چاوساگی كۆیلەكانی و بەرزبوونەوہی خەيالی كۆیلەكانیش بۆ گەيشتن بە بوونی پاکی خواكەيان!

بەھا خوايەو خواش بەھايە!

تا سەرمايە ھەبیت، مڕۆق و بەھا، سەرمايەو ژيان، لە ناكۆكیەك و دژايەتیەكی ھەمیشەيدان. نە ھاوسەنكن، نە ھاوتا، نە پېكەوہ ھەل ئەكەن، نە ھاوسەری يەكتريشن. لە دوژمنايەتی و شەپری سڤینەوہیەكی ھەمیشەي يەكتری دان. بۆيە تا مڕۆق بە شیوہ مڕۆبی و كۆمەلایەتی و بايەلۆجیەكەي ھەبیت بەھا خۆی بەسەر كەوتوو نابینیت. موتلەقيەتی ئایدیالیستی خۆی بەدەست نە ھیناوە.

چاوچنۆكی و پرنەبوونی سەرمايەدارەكانیش، سەرەپرای ئەوہی كە شوین نی يە لئیی ھەل گرن و تیا بيخەنە ئیش، بۆ يە بەدواي شیوہ خەيالیە بئ سنورە كانەوہن، كە بواری فڤرینی ھەتا ھەتايیی كراوہ بیت، پېچەوانەكردنەوہی ئەم سڤوشتە ئەزەليەي بەھايە. مڕۆق و مڕۆقايەتیش، ھەر لەيەكەم ساتی ھاتنی زالی بەھاوہ، تا كۆتايیی ھاتنی دەسەلاتی بەھا، ھەمان بوون و ململانی دووپات دەكاتەوہ. بوونی خۆی بە تەواوی و بە سەرکەوتووی نابیی تا بەھا لە بووندا بیت.

ئەم تېگەيشتنە لە سڤوشتی سەرمايە يارمەتی ئەوہمان ئەدات كە تئ بگەيین لەوہی كە ئەمڕۆ سەرمايە ئەيكات بۆ مانەوہی خۆی و زالیەتی ئەو فۆرمە پاكەي كە ئەيەوئوت.

سەرمايە، بەھا، ئەمڕۆ لەگەل ئەوہی كە ئەيەوئوت مڕۆق و مڕۆقايەتی بەھارپت و دروستی كاتەوہ لە خۆيدا. لەگەل دزینی ھەموو بوونی مڕۆبی و بوارەكانی ژيان و پېويستیە زیندووہەكانی بەردەوامی ژياندا. شتییكی تریش ئەكات، كە ھەم ھارینی مڕۆقايەتی و دزینەكەي پئ داپۆشیوہ، وە ھەم بە زل كردن و دەھۆل ليدانی پراگەياندنەكانەوہ سەری لە زۆر كەس شیواندووہ. ئەويش ئەوہیە كە ھەموو بەشەكانی رابردووی خۆی كۆئەكاتەوہ بۆ رېكخستنەوہيان. بەشیكيان پرا ئەگريت، بەشیكيان زل ئەكات، بەشیكيان تيك ئەشكینیت... لەبەر دەمی ھاوولاتیانیشدا ئەمە بە قوربانی دان بەخۆی بۆ تەندروستی كۆمەل نیشان ئەدات. بەمەش خۆی لە دەولەتدا و دەولەتیش بەسەر ھاوولاتیاندا زال و پتەو ئەكات.

ئەوھى ئەمپرو روو ئەدات، بە پەلەي يەكەم دزىنى ژيان و پېويستى و بوارەكانى ھەناسەدانى مروڧ و لەناوبردىنى مروڧايەتى يە، بە پەلەي دووھم پراكىشا نەوھى بەشەكانى سەرمايە و خوڭ كۆكردنەوھو خوڭ رېڭخستنەوھى جىھانى سەرمايە و خستنە ئىشى سەرمايە خوڭايەتى.

بە پەلەي يەكەم دزىنى ئەوھى يەكەم مروڧ خوڭ لېوھى بە مروڧ ئەزانى، كە بەھاي تيا زال نى يە، كە پېرۆلېتارىيا خوڭ لېوھى بە زىندوو ئەبىنېت، ئەكرېت بەھى خوڭ بزانى، دەستى ئەيگاتى، بۆي ھەيە بەكارى بېنېت، لەسەرى وەستاوھ، ئەتوانېت خوڭ پى رزگار كات...

بە پەلەي دووھم خىر كىردنەوھو دەست پىھىننى جىھانى رابردووى سەرمايە خوڭشەيەتى.

بەلام ئەم دوو پەلەيە سەربەخوڭ نىن لەيەكترى. تا زياتر بدزىت زياتر ھىزى خوڭ خىر كىردنەوھى ئەبېت، تا زياترېش خوڭ كۆ كاتەوھ ھىزى دزىنى زياتر ئەبېت. گومانى تيا نى يە كە چۆن دزىنى ژيانى مروڧەكان ملوڭنەھا بەرەو لەناوبردىن ئەبات و گۆرانكارى بەسەر ژيانى مروڧايەتى دا بەرەو ئىنقراز دىنېت، ھەر بەھەمان شېوھ گۆرانكارى بەسەر ھەزارھا لە خاوەندارەكان و پەلو پاىھىياندا دىنېت و ھەندىكىشىيان ئەخاتە لاوھ. دەزگاكانى راگەياندىن و دىمۆكراسى خوازەكان شىنى ئەم گۆرانكارىيە ناو سەرمايە خوڭيان ئەكەن. گۆرانكارى نىوان سەرمايەي گەورەو بچووكانى كىردوھ بە تابلۇ سەرەكى گۆرانكارىيەكانى سەرمايەو بۆي ئەگرىن. بەلای ئىمەوھ دزىنى ژيان و لەناو بردنى مروڧايەتى ئامانچ و نىشانەي ئەم گۆرانكارىيانەي سەرمايەيە. دزىنى ژيان و پىر كىردنەوھى شوڭنەكەي بە داھىنانە مردووھەكانى سەرمايە. دزىنى ژيان و پىر كىردنەوھى شوڭنەكەي بە خەيال بە ژيانەوھ. دزىنى سوڭ و خوڭشەويستى و كۆمەلەيەتى بوونەوھ، پىر كىردنەوھى شوڭنەكەيان بە وڭنەو داڭغە و بوونە مردووھ بى ھەستوو سوڭزەكانى لە قالب و شېوھەكانى سوڭزا!! دزىنى خواردىن و خەوو ئا و ھەوا و زەوق و ئارەزوويى مروڭىيى، و پىر كىردنەوھى شوڭنەكەي بە داو دەرمان، كىمىاوى، تارمايى ژيانەوھ. پىر كىردنەوھىيەكى وا كە دەرگا ئاوالە ئەكات بۆ بەردەوام داھىنانى سەرمايەو كۆنترۆل و زياتر چوون بە ناخى "مروڧەكاندا".

لە رېي پىرۆسىسى ئەم دەستخستنە ناو مروڧەوھ سەرمايە بتوانېت، نەك ھەر ئەمپرو مروڧەكان دەستىشان بكات، بەلكو بتوانېت ئەوھش كۆنترۆل بكات كە چەن و چۆن ئەژىن. كە ويستى وەك بەشېك لە رابردووى خوڭ لەناويان بەرىت، يان رېڭكيان خاتەوھ، بەبى خەبات و ياخى بوون و مەترسى! ئەمە ئاواتىيەتى، تا چەند بۆي ئەچىتە سەر؟ ئەمە كەو تۆتە سەر ئەوھى تا چەند راي گشتى پى رازى ئەكرېت وەك گوڭ رايەل، و پى سەر شوڭ ئەكرېت وەك ھاووللاتى، لېرەشەوھ باقىيەكەي تىرىشى پى ئەبەستىتەوھو پى شىليان ئەكات. تا ئىستا ئەمەي بۆ كراوھ، بەھوڭ خولقاندنى مۆتەكەي پەتا، بلاو كىردنەوھى ئەزانى و ترس، بەكارھىننى بوارى تەندروستى وەك زىندان و سەربازگا و تاقى گا، و پىسپۆرەكان وەك ئەفسەر و سەرباز و پىروپاگەندەچى، لەپراستى دا و، كىردنى بوارى تەندروستى بە مەيدانى شەرى گشتى دژ بە مۆتەكەي پەتا، پىرۆز كىردنى دەسەلاتى تىرۆرىستى پىسپۆر و داو دەرمان و نىشاندىنى خەستەخانەكان وەك شوڭنىكى پىرۆزى خزمەتكوزارى، نەك وەك سەنتەرى زىندان و تاقى گا و بەرپۆھ بردنى پىرپارە تىرۆرىستىيەكانى سەرمايەي نىو دەولەتى، دروست كىردنى چىرۆكە جوڭرە جوڭرەكان و دەر خواردانى بە راي گشتى، تەنسىقى جىھانى و نىو دەولەتى دەسەلات، دابەزاندىنى سوپا و ھىزە سەركوتكەرەكان و بەرفراوان كىردنى گشتى دەسەلاتىيان، گرتنەوھى ئابوورى و كۆنترۆل كىردنى ھاتووچۆي گشتى، بىرنى خزمەتكوزارى و پەيوھندىيەكان، سەپاندنى نەبوونى و برسېتى، كىردنى ئىش و كىركاران بە سەربازگەرى، چاپ كىردنى پارەي بى بەھا و بەكارھىننى، دروست كىردنى ترسى بى ئىشى و، نەخۆشى و

په ككه و تن، بڼ كار كړدنى ملوښنه ها و ملوښنه هاى تړيش به رڼويه، دانى به شپك له كړئ و يارمه تى دهولت له هه ندى له وولاته كاندا، بۇ كوښنرول كړدنى دريڅاځيانى پلانه كه و به هيز كړدنى هيزى ئيقناع كړدنى دهولت و بهرگرتن به شله ژانى گشتى ، هه لته كاندى سيسته ماتيكى په يوه ندى كوومه لايه تى و دا پرا نى كه سه كان و سنووردانان بۇ كه سايه تى و په يوه ندى كړدنه كانيان...

چرپونه وهى چه ندين سالى رابردوى سهرمايهى جيهانى، و له رڼگه يه وه داهينانى نوڼى ته كنه لوجيا، ميديا، و دهسه لاتى نيوده ولته تى، له دهست و له ژيرر كيفى دهسته يه كى تايهت دا، ئه مه ئه و زه مينه يه يه دروست كړد كه ئه م دهسته يه ئه مپرو فهرانپره وايبى جيهان رابگه يين و گوډانكارى به سهر دانيشتوانى گوډى زهوى و بارى ژيان دا بينن. له رڼى دروست كړدنى چه ندين ساله لى نادى و رڼكخراو و دام و دهزگا و تاقي گا و پړوگرامه نيو دهوله تيه كانى تايهت به خوځيان، گوډانكارى له داموو دهزگا كوڼ و باوه كاندا به ئاراسته لى خوځيان، ناردنى پياوه كان و پسپوره كانيان به هه موو لايه كدا، كوښنرول كړدن و هه لسورانى ئابوورى و دانيشتوانى گوډى زهوى له م رڼگه يه وه ، به رڼوه بردنى حكومه ته كان... نموونه لى ئه مانه، بانكى نيو دهوله تى و پړوگرامه كانى، ناتو و جهنگه كانى، نه ته و يه كگرتووه كان و پړوژه و پړوگرامه كانى، رڼكخراوى ته ندروستى و زانستى نيوده ولته تى و تاقي كړدنه وه و به حث و پړوژه كانيان....

ئهم دهسته يه كه ئه مپرو وهك سهرمايه دار و فهرانپره وا و دهسه لاتيكى يه كگرتووى (به پله و پايه) هه مه نه ته وه لى فهران په وايبى جيهان ئه كات. ئهم دهسته يه و سهرمايه و داهينانه ته كنيكى و كيمياوى و جهنه تيكى و ئايدىاليسته كانيانه كه ئه مپرو فهران په وايبى ئه كات. ئهم سهرمايه داره پر پارو و پرچه كى كيمياوى و پر له ته كنولوجياو زانيارى له سهر يه كه به يه كه لى دانيشتوانى گوډى زهوى ئه مپرو بريارى مان و نه مانى مرؤقه كان دهر ئه كهن. ئهم سهرمايه داره و ئه و مؤديلى ئيشكردن و هه لسوكه توو و جوډى ژيانى و چوڼيه تى خواردن و جولوه و كوومه لايه تى بوونه وه لى كه سه كان، ئه مپرو به هيزى كار رازى نى يه و داواى هه موو ژيان ئه كات. داواى هه موو خانه و جينات و و زانيارى و هه لسوكه وت و دالغى كه سه كان ئه كات. ئه يه وپت ئه مه بكات به مؤديلى ئيشكردن و كوومه لگا. ئه يه وپت ژيان و مرؤقايه تى له ره گه وه هه لكيشيت و به سهرمايه و ته كنه لوجياو كيمياوى و جهنه تيكى به رده ستى دروستى كاته وه. ئه يه وپت نهك ههر له نيوان دوو كه سدا، نهك ههر له نيوان دوو به شدا، نهك ههر له نيوان دوو پيويسى تى دا، هاوبه شى و هاوكارى نه مينيت و جياوازى نه وى دروست بكات، به لكو هيچ خانه يه ك و هه ست و جووله و هاناسه دانيكيش روونه دات بهر له وه لى به ناوه نده كانى سهرمايه دا دا تپه رپت. هه م بۇ ئه وه لى كه هه تا له بووندا بيت به هاى لى به ره هم بينيت و كه يش وويستى بيكوژينيت هه وه. بوونى ژيان و مرؤف و كوومل و پړوژه كانى داهاتووى مرؤقايه تى بكوژيت ...

داهينانى ئهم تيروره وهك يهك پاكت، يهك پړوژه، سه پاندى وهك يهك دهسه لات و فهرانى جيهانى له سهر ئاستى هه موو سيسته مى سهرمايه دارى و به سهر هه موو مرؤف و بواره كانى ژياندا، ئه مه وهك يهك پړوگرام و يهك هيزى داپلوسينى جيهانى، سوارى كوډى مرؤقايه تى بووه، دهستى خستوته بينى و ئهيدا به زهوى دا، بوون و هيزى كوومه لايه تى و ئينته رناسيوناليسى تى خه باته كانى پيشينى پړوليتاريى ئابلوقه دا وه و پوكانوڼت هه وه، بواره كانى نوڼى هاتنه مه يدانى خه باتى بر يوه، هيزى ته نسيق و هاوخه باتى

و دەنگ بە يەكگە يىشتىنى پىرۆلىتارىيە شىكاندو، مۇقەككى دەست بەسەر پراگرتوھ... بەمەش سەرکەوتنى كاتى خۇي پراگە ياند! و بەردەوامىش پىي لى را ئەكىشىت و شانازى بەخۇيەو ەئەكات.

ژيان، مۇقەكان، مۇقايەتى، پىرۆلىتارىيە، خەباتگىپران، ئەمپۇ لەم بارودۇخەدا ئەژبىن و ەناسە وەر ئەگرن، لە ژىر ئەم تىرۇرەدا خەباتى بەردەوامى ژيان دژ بەم ەپزە جىهانىيە سەرمايە ئەكەن، بەرگى لە تياچوونى مۇقايەتى ئەكەن و پىرۇگرامى پىرۇگابوونى دووپات ئەكەنەو.

گومانى تىانى يەكە ئەم سەرکەوتنە جىهانىيە كاتىيە ئەمپۇ دىكتاتورىيەتى سەرمايە، ماناى لەبەرىيەك ەلەشاندن و تىرۇرەكردنى ەپزوو تواناى جىهانى و كۆمەكى پىرۆلىتارىيە. تەواوكەرى، يان پاستر بلېين، لەيەكدانەو ەو بە ئەنجام گەياندن و مەرکەزى كردنەو ەي ەموو سەرکەوتنەكانى بىست سالى رابردووى دەولەتى جىهانىيە، دژ بە خەبات و كۆمەلەيەتى بوونەو ەو ئىنتەرناسىونالىزمى خەباتەكانى پىرۆلىتارىيە، ەر لە تونس و مىسر و عىراقەو، تا دەگاتە فەرەنسا و ەونك كۆنك و لوبنان و ئەمەرىكا و ئەمەرىكاي لاتىين. بەم مانايە ئەم تىرۇرە سەرکەوتنە تىرۇرىستىيە ئەمپۇ سەرمايە بەرەم و

كۆرىيە سەرکەوتنە سەربازى و ئايدىلۇجى و ناوچەيەكانى و قەسابخانەكانى بىست سالى رابردوويەتى، دژ بە ەستان و راپەرىنەكانى پىرۆلىتارىيە. ئەم تىرۇرە ئەمپۇ بەرەم و داھىنانى ترسى دەسلەتدارانە لە جىهانى بوونەو ەو كۆمەلەيەتى بوونەو ەي بزوونەو ە قەتيس بوو ناوچەيەكانى پىرۆلىتارىيە، كە لەزۇر ناوچەدا دەستپىشخەرى نەوعى لە خۇگرتبوو: فەرەنسا، لوبنان، عىراق، ەونك كۆنك، چىلى... ئەم سەرکەوتنە كاتىيە ئەمپۇ دەولەت، تىكشكاندى ئەو دەستپىشخەرىيە نەوعى ەو لەناوبردى ئەندامەكانى و ەوللى لەبىر بردنەو ەو سىرپنەو ەي يادەو ەرىيەكان و بەرەمەكانىيەتى. ئەو ناوچانەي كە پىرۆلىتارىيەكان تىايدا چالاک و زال بوون بۇچەندىن سال كەوتوونەتە بەر ئابلوقەدان و برسى كردنىكى بى وىنەو روت ئەكرىنەو ە لە ەموو توانا و بواریكى سەربەخۇيى و ەناسەدان. لە باشوور و ناو ەراستى عىراقەو ە بۇ فەرەنسا و ەونك كۆنك و چىلى و لوبنان... ئەو سەرکەوتنەي كە بە فىشەك و نىشانەگرتنەو ە لە راپەرىو ەكان بۇيان بەدەست نەهات، ئەو مەيدانانەي كە بە ەپز بۇيان داگىر نەكرا، ئەو بەردەوامىيە خەبات كە بە زەبرو زەنگ و دىمۇكراسىيەت بۇيان دەستەمۇ نەكرا، ئەمپۇ بە ەوى ئەم پىرۇژە جىهانىيەو ە بەدەستى دىين و پىش لە داکوتىنى را ئەگرن. لەرپى ئابلوقە داو ەرمان و کوتان و تەندروستى و پەتا و برسى كردنەو ە تىكۆشەرەكان بەرەو چەككردن و پوكانەو ە ئەبەن، مال و مندالىان ەل ئەتەكىين. ولەناويان ئەبەن.

پىرۇژەي زالى ئەمپۇ جىهانى سىستەمى سەرمايە، ەر ئامادەبوون و ناچارى مۇقەكانى ناوئىت، لە رووى فرۇشتىنى ەپزى كاريانەو ە بۇ بەردەوامى ژيانىان، بەلكو داواى بوونى سەرتاپاي مۇقە دارووتاو ەكان، وەك ماددەي خا، ئەكات. بۇ ئەو ەي ئەم پىرۇژەيە سەرکەوئىت ئەبىت ەموو دارووتاو ەكان لە رەگەو ە ەلکەنرىن، وەك ماددەي خاوى زىندووى ەستىار ئامادەي بەكارهينان بن لەلەيەن پەرەسەندى ئەمپۇ سەرمايەو ە. مادەيەكى خاوى زىندووى وا، كە ەر ەپزى كارنى يە، بەلكو پىكەتەيەكى ئالووزى زىندوو و بەهەست و پىر لە جمووچوول، كە بە رايىنان و كۆنترۇل كردنى، بە كردنى بە ماددەي خاوى بە جوولەو زىندوو، ەرگا ئاوالە ئەكات بۇ بەرەم ەينانى بەها و پەرەسەندى جىهانى سەرمايەدارى. لەبەر ئەو ەي زىندوو و پىكەتەيەكى ئالۇزە، بە ەلئەكاندن و پارچەپارچەكردن و گۇرآنكارى و دووبارەو سى بارە پىكەپىنانەو ەي بەرەم ەينان، لە بەش و سات و جوولەو ەلسو كەوت و چىرۇكەكانى... ئەم بوونە ئالۇزە، بە پىرۇسىس كردنى ئەم بوونە ئالۇزە زىندوو ە خا، نەك وەك

بوونىكى مرويىي كۆمەلەيەتى، بەلكو ۋەك ماددەى خاۋ، ۋە ك مولك و زەمىنەى خستنه ئىشى سەرمايە، ۋەك كۆيلە، ۋەك بەشىك لە سەرمايە خۆى، ۋەك كەلوپەل، ئەمەيە كە ئەمپرۇ ئەيەۋىت بەتەۋاۋى خۆى بسەپىنىت دژ بە بوونى مروفايەتى. ئەمەيە كە ناۋ ئەبرىت بە ھىنانەۋەى سىستەمى كۆيلەيەتى.

ئەگەر لە چوار سەد سالىك لەمەۋ بەرەۋە، داھىنانەكان و پەرەسەندنى سەرمايەدارى لە بوارەكانى ھاتووچۆى دەريايى و زەمىنى و بەرھەم ھىنانى چەك و ووزەۋ شەكر و قاۋەۋ و جل و بەرگدا...، بازارگانى و سوپا و دەسەلاتى سەرمايەى بەجىھاندا بلاۋكردەۋە، سىستەمى چىنايەتى جىھانى و كۆيلەيەتى جىھانى بەرھەم ھىنا، ئىمپىريالىزمى جىھانى دروست كرد، ئەمپرۇ داھىنانەكان و پەرەسەندنى سەرمايەدارى لە بوارەكانى ئەلكترۆنى، كىمىاۋىيى، بايۇلۇجى، جۆرەكانى ووزە بەرھەم ھىنان و بەكار ھىنان، نەشتەرگەرى و سايكۆلۇجى، ۋىنەيى و مېدىا و ئايدىيالىزم، چۆنيەتى بەرپۆبەردن و ئىشكردندا... ھەمان رۆل ئەبىنن.

سەرمايەى ئەمپرۇ بەدۋاى كۆنترۆل كردن و پەرەپىدانى ئەۋ مادە خاۋانەۋەيە كە ئەتوانرېت لە پەرەسەندنى ئەمپرۇ سەرمايەدرىدا بكرېت بە زنجىرەيە لە بەرھەم ھىنان و چەندەھا بەرھەم، نەك تەنھا يەك يان كۆمەلىك بەرھەم، ھەتا مادە خاۋەكە زىندوۋ ئالۇزتر بېت، بۋارى درېژكردنەۋەۋ ووردكردنەۋەى زىنجىرەى بەرھەم ھىنا و ئالوگۆرکردن زياتر ئەبېت. ئەمە تازە نى يە، كە بەرھەم ھىنان و بازارگانى نەۋت و گاز بەرھەم ھىنان و بەكارھىنانى خەلۋزى خستە لاۋە، لەبەر ئەۋەبوۋ كە پروسىسى نەۋت و گاز بۋارى كىمىاۋى و پلاستىكى و چەندىن جۆرى بەرھەم ھىنانى ووزەۋ بەروبوومەكانى كردهۋە، كە بوارەكانى نەۋەۋى و بايۇلۇجى و ھەتاۋىيى تەنگىيان بە نەۋت و گاز ھەلچىۋە، ھەر لەبەر ھەمان ھۆيە، كە مايكروسۇفت چاپ و بەدەست نووسىنى كرد بە كەلتوور، لەبەر ئەۋەيە كە يەك زمانى و يەك نووسىنى جىھانى كۆمپىوتەرى پەرەپى دا، كە ئىنتەرنېت تەلەفونى قووت دا، لەبەر ئەۋەيە كە ئىنتەرنېت، جگە لە ھەلسوكەۋتى تەلەفوونى، ھەزارەھا ھەلسو كەۋت و پەيۋەندى بەرھەمھىنان و ھەلسورانى ترىشى لە خۆ گرتوۋە، كە گوگل بۆتە رۆژنامەى جىھانى ئەلكترۆنى، لەبەر ئەۋەيە كە زۆربەى زانىارى چاپەمەنى و رۆژنامەۋ تەلەفىزيۇن... پېش خۆى قوت داۋە، كە ئەمەزۇن بۆتە مەيدانى رېكخستنى ئەلكترۆنى و ۋىنەيى كرىن و فروشتن و گويزانەۋەى كەل و پەلى جىھانى، ھەر ھەمان بابەتە... ئەم گەران بەدۋاى شىۋەى بەرھەم ھىنا و ئالوگۆرکردن و بەرپۆبەردنەى سەرمايە يە كە گۆرانكارىەكانى ئەمپرۇى ھىناۋە و ئەيسەپىنىت. ئەۋ قوت دان و چىروونەۋەى سەرمايە و دەسەلاتەكەيەتى كە فەرمانرەۋايىي ئەمپرۇ ئەكات.

ئەم چىروونەۋەيەى پەرەسەندنى پېشىنى سەرمايە و پەيۋەندىەكانى بەرھەمھىنان و بەرپۆبەردنېتى (لە كۆمپانىياكانەۋە تا دەگاتە دەۋلەت)، بە پېشەرەۋايەتى و دەسەلاتى كىمىاۋى، بايۇلۇجى، نەۋەۋى، مايكوسۇفت، ئىنتەرنېت، گوگل، ئەمەزۇن، داۋ دەرمان، سايكۆلۇجى... كە ئەمپرۇ مروقى ۋەك مادەى خاۋ، نەك ۋەك بوونىكى كۆمەلەيەتى، ئەۋىت. لە پرابردوۋا ئەمە ھەبوۋە، ھەمىشە بەزۆر و بەكەم بەشىك بوۋە لە سىستەمى سەرمايەدارى جىھانى. كۆيلەكان، زىندانىەكان، بەسوغرە گىراۋەكان، پەناھندەكان، بەشىك لە كرىكاران... ئەمانە ھەر ۋەك ھىزىكى بەرھەم ھىنانى سادە بەكار نەھىنراون،

بەلكو ۋەك ماددەى خاۋ، ۋەك بەرھەم، ۋەك كەل ۋە پەل، ۋەك خزمەتچى ۋە ماددەى لەزەت، ۋەك يارى، ۋەك خۇراک ۋە تاقى گا ... مامەلەيان پىۋە كراۋە. كۇيلايەتتەكەى ئەمپۇ شىۋەيەكى پەرەسەندوۋى ئەمەيە.

لەم كۇيلايەتتە پەرەسەندوۋى ئەمپۇدا، پەيۋەندىەكانى كۇيلايەتى ۋە قامچى ۋە زنجىرەكانى، برىتى يە لە تەكنەلۇجىيا، سايكۇلۇجىيا، داۋو دەرمان، ئىنتەرنېت، پىرۇگراممەكانى پەيۋەندى كىردن، تۇقاندن، داپىرىن، كۇنتىرۇل كىردنى مەعیشەت، برسى كىردن، شىت بوون، دەرزی لى دان، ھاۋولاتى ۋە ئايىن ۋە لەگەلىشىا چاۋدىرى پۇلىس..

ئەى چار چى يە!؟

ۋەلامەكەى لەۋپۋەيە كە ئەم پىرۇژە سەرمايەدارىەى ئەمپۇ، لە رپى بانق ۋە مېدياۋ، ئىنتەرنېت ۋە ياساۋ دەستورەكانى فەرمانزەۋايىەۋە، ھەر ھىزى كارى كىركارانى ناۋىت، بەلكو ھەموو ژيانىنى ئەۋىت. ھەر خۇبەدەستەۋەدانى جەستەيى ۋە دەرۋنى ناۋىت، بەلكو سەرتاپاي ھەموو بوونە بايۇلۇجى ۋە جەنەتتىكى ۋە ئۇرگان ۋە دەمارەكانى ..، ۋەك ماددەى خاۋو داتاي زانىارى ئەۋىت. ھەر بەۋە تىر ناۋىت كە كىركاران بچن بۇ ئىش ۋە بۇ ھەلبۇزاردن ۋە لە نقابەكاندا خۇيان ناۋووس بكن، ۋەك جارن، بەلكو داۋاي گىردانى يەكە بەيەكە ۋە خانە بە خانەيانە بە ۋايەرىەكانى سەرمايەۋە. جىاۋازى ناۋەۋ دەرەۋە، مالمەۋەۋ شۋىنى ئىش، كۇمەل ۋە تاك... نەمپىنى. شۋىن ۋە بوار ۋە مەيدانىك نەمپىت كە بەھى خۇمانى بزانيىن، كە تيا كۇمەلەيەتى بېينەۋە، كە ژيانى كۇمەكى تيا بېت. ھەموو ھەناسەدانىكمان، ھەموو بىركىردنەۋەيەكمان، ھەموو ھەنگاۋ نانىكمان، ھەموو چا ۋە ئاۋ خواردنەۋەيەكمان، پىكەۋە دانىشتنىكمان... بە كەنالمەكان ۋە ۋايەرىەكانى سەرمايەدا تىپەرپىت ۋە لەۋپۋە بەيەك بگەن. سەرمايە بەدۋاي قوت دانمانەۋەيە، بە ترسنۇكى ۋە گىژكردن ۋە لاكەۋتەيى ۋە دەستەمۇكردن ۋە كىمايىى باران كىردنمان...

بەرامبەر بەم شالاۋ پىرۇژە جىھانىيەى لەناۋبىردنمان پىۋىستە :

يەكەم: لەھەموو بوار ۋە ساتىكدا ھەۋلى ياخى بوون بەين ۋە راستىەكان بىركىنن

دوۋەم: دەستبگىرىن بەۋ تۋانا ۋە ھىزو بوار ۋە ۋەسىلانەى كە لەدەستمان نەداۋەۋ بەكارىان بېنن بۇ ھاندان ۋە ياخى بوون

سىيەم: بى دوۋدى، ھەموو بەلگەۋ چىرۇك ۋە دەرزی ۋە داۋو دەرمان ۋە تەبرىر ھىنانەۋەيەكى دەسەلات ۋە پىسپۇر ۋە سىخۋرەكانى بەرىپەرچ بەينەۋە

چۋارەم: ۋەك شتىكى كاتى ۋە ھەلەۋ كارى عىشۋائى نەسەيرى ئەم تاۋنانە بكنن ۋە نە لەگەلىشىا مامەلە

بكنن. بەلكو ۋەكۇ شالاۋى جىنۇسايىدى ژيان بەرەۋرۋوى بېنەۋەۋ تفى تى بكنن

پىنچەم: خەباتەكەمان لە ژيانەۋە دەست پى دەكات، ۋە بۇ دەرھىنانى تۋانا ۋە بوارەكانى ژيانە لە ژىر

فەرمانى سەرمايە. بەدۋاي دەستگرتن بەسەر دەۋلەت ۋە دىمۇكراسىيەت ۋە بەرپۋەبىردنى دام ۋە دەزگاۋە

نى يە بۇ باشتىر كىردنىان. بەلكو بوونى ئىمە لە تىكشكاندىنى ئەمانەۋە ھەناسە ئەدات. تىكشكاندىان ۋە

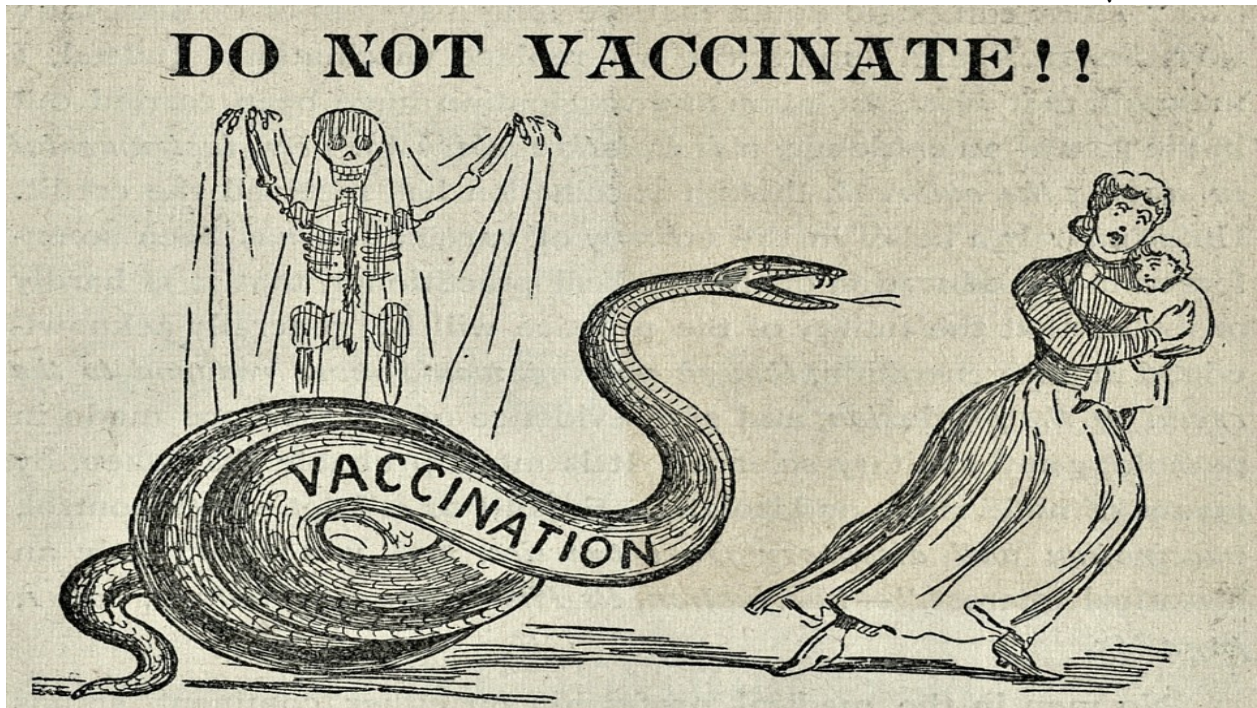
بەرەلەكردنى ئەۋەى بە بارمتەيان گرتوۋە، ئازادكردنى بوونە مادىيەكانى ژىرپىكىفان...

شەشەم: بەھۋى داخستنى ھاتوۋ چۇ ۋە كۇنتىرۇل كىردنى يەكە بەيەكەى ھاتوۋ چۇكەران، پىكەپىنانى خانەى

پىكخراۋەيى ۋە سەنتىرالى كىردنەۋەى تۋاناكان كىركى زۇر گرانه لەم كاتەدا.. پىشت بەستن بە ئىنتەرنېت

و وه سیله نهیڼی و ئاشکراکانی تری په یوه ندی کردنی به رده ستمان، هه مووی له ژیر زه بری قرتان و بهر ته سک بوونه وه دایه، له سهر و هه مووشیانه وه بوون و ژیان و تهن دروستی هاوریکان له مه ترسی و له ده ست چووندا مه له نه کات. شوینی کو بوونه گشتی و میژوویی بانگیشه و ریڅخسته گشتیه کان هه مووی به پو لیس و میدیا و یاساکانی په تا و کامیراکان گیراون و قه ده غه ی کو بوونه وه کراون... خه با ته که مان هه ر نه بیټ راسته و خو بیټ به رووی ده ستریزئی و سه پاندنی یاساکانی ده ست به سهری به سهرماندا، به دژی برسیتی و سهر شوړی و کوتان و ژه راوی کردنی ژیانمان، به دژی ده ست به سهری و دوور که وتنه وه له یه کتری، به دژی زیندانی کردنمان... هه ر نه بیټ له بهر په رچدانه وه ی راسته و خو ی نه م تیروره ی نه مړووه ده ست پی بکات و ده ست پیڅخه ری کو مه لایه تی خو ی بکات.

کو بوونه وه، مانگرتن، داگیرکردن، دهرکردن و بلاوکردنه وه ی نوو سراوه کان، هاتوو چو و کو مه ک و ده ست بو یه کتری دریز کردن، به کو مه ل پیکه وه ژیان... هه مووی قه ده غه کراوه. پرؤژه کریکاری و نه نارکی و که لتووری جوړ به جوړه کانی تری سالانی رابردووی په یوه ست به م بوارانه وه، هه مووی له ئیش خراوه و یو کاوه ته وه. رامالینه که ی سه رمایه گشتی یه و هه موو جیهان و هه موو بواره کانی داگیر کردووه.

هه ول بو یاخی بوونی گشتی نه ده یین، له ویښه وه بو کو مه لایه تی بوونه وه ی خه بات. له هه موو بواره کان و له هه موو سوچیکی ژیانه وه. دژی جوړی ئیشکردن، جوړی بازارکردن، جوړی هاتووچو، دژی باری ئابووری، دژی سه رکوتکردن، دژی مه منوعی له هه موو ئاسته کاند... له هه ر سات و سوچ و بوارو مه یدانیکه وه ده ست به بهر په رچ دانه وه بکه یین، نه بیټ به ره و یاخی بوونی گشتی ته کان به یین. که که وتیینه مانگرتن نه بیټ هه ستین به داگیرکردن، که هه ستاین به داگیرکردن، نه بیټ ده ستریزخه ری له داگیرکردنی گشتی و ریڅخسته گشتیدا بکه یین، چه کدار کردنی گشتی بگرینه بهر، پروتکردنه وه ی خاوه نداره کان، بنکه کانیان، تیکشکاندنی فه رمانږه وایی، ریڅخراوه کانیان، هه لته کاندنی بنکه و هیزه کانی دژه شوړش...

کۆڭئید -19، پيسکردن و ژههراوی کردن و دهرمان خوارکردنی دهست بهجی مروڤایه تی به له سه ر ئاستی جیهان

دهرمانخواردکردن و ژههراوی کردن دانیشتوانی گۆی زهویه ، به شیوهیه کی کۆنترۆل کراوو
سیسته ماتیک

کۆڭئید -19، خۆی له خۆی دا هیچ نی به جگه له پرۆگرامی کی داریژراوی به کۆیله کردنی مروڤ و توند
و تۆل کردنه وهی فهرمانزده وایی جیهانی . بریتی به له پلاتفۆرمی تهرتیبکردنه وهی په یوه ندیه
کۆمه لایه تیه کانی سه رمایه ، و هه لسو و که وته ئابوو ریه کانی... (بچۆره سه ر بلاو کراوه کانی ترمان بۆ زیاتر
روونکردنه وهی ئەم لایه نه) . بریتی به له به ره و پێش چوونی ده سه لاتی کۆمه لایه تی سه رمایه داری
جیهانی... به لام داسه پاندنه رۆژانه ییه کانی ، پرۆگرامه کانی کوتان و پاکسازی و چۆنییه تی هه ناسه دان و
هه لسو که وتکردنی که سه کان.. ئەمانه پيسکردن و دهرمانخواردکردن و ژههراوی کردنی دهست به جی و
راسته و خۆی مروڤایه تیه له سه ره موو گۆی زهوی... به رده و امی دانی راسته و خۆی شالاهه کانی
پیشینی ژههراوی کردن و دهرمانخوارد کردنی دانیشتوانی گۆی زهویه له 1950 وه، له لایه ن کۆمپانیا
هاوکاره کیمیاوه کانی وهک M3 و Dupont ، وه کۆمپانیا جیهانه کانی داوو دهرمان، پیترو
کیمیاوی و هاو شانه کانیا ن..

کۆڭئید -19 په ره سه نندی کی راسته قینه ی به ره هم هینان و ده سه لاتی جیهانی ئیم 3 و دیو پۆنت (PFOA, Teflon, C-8...) و هه ره وه زیه جیهانیه کیمیاویه کانی تره ، دژ به ژیان و به سه ر ژیاندا (1) . بۆ
نموونه چیرۆکی به ئەنقه سه ت ژههراو کردنی ئاوی خواردنه وهی شاری فلینت، له ویلایه تی میشیگانی
وولاته یه کگرتوووه کانی ئەمه ریکا له 2012-2018 . هه ره وها چیرۆکی ژههراوی کردنی ئاوی
خواردنه وهی شاری به سرا له خواروی عیراق، وه کوشتنی زیاتر له 4000 هه زار که س له ماوه یه کی زۆر
کورتدا، ئینجا راپه رینه به ناو بانگه که ی دانیشتوان دژ به مه له 2014 وه بلاو بوونه وهی له سه ر ئاستی
وولاته که . دیسانه وه چیرۆکی ژههراوی کردنی جیهان له لایه ن تاقی گاو به ره مه کانی M3 , Dupont
وه له ساله کانی 1950 وه به بئ وه ستان ... (2)

1- C-8 ته نها یه کیک له ماده کیمیاویه کوشنده کانی سه ر به 88 هه زار ماده ی کوشنده ی کیمیاویین که له
به ره هم هینانه کانی سه رمایه داری دا به کار دین و کوشنده ن بۆ ژیان، به لام هاندهری قازانجی جیهانی سه رمایه ن. ئەم
ماددانه به شیوه یه کی ره سمی پیناسه کراون وهک هۆکاری، به لایه نی که مه وه، زیاتر له شه ش له نه خۆشیه کوانده کانی
مروڤ، وه به شیوه یه کی کۆمه لایه تی ناسراون به هۆکاری پيس کردنی جیهان، شیواوی له دایک بوونی مروڤ و ئازهل،
ژههراوی کردنی ئاو، زهوی، هه وا... له ساله کانی 1950 وه. ئەم ژههراوی کردنه سه ره تا له و شوینانه وه سه ری هه ل دا که
ئەم تاقی گاو کۆمپانیا کیمیاویانه ی تیا دامه زراوه و تاقی کردنه وهو به ره هم هینان ئەکه ن، و پاشه رۆکانیا ن فری ئەده نه
رووباره کان و هه واوه له 1950 کانه وه (بۆ ته واو تیگه یشتن له م نموونه یه سه یری ئەو فلیمه وه سه قه ییه بکه ن له سه ر ئەم
میژوووه ژههراویه به ناوی " ئەو شه یته نه ی که ئاشنایین پیی ")

2- له کاتی ژههراو بوونی دانیشتوانی شاری فلنت به کیمیاوی C-8 ، وه که شف بوونی فه زاچه تی کۆمپانیا کانی M3 ,
Dupont ، و خرۆشانی جه ماوه ری شاره که و ده نگدانه وهی له وولاته یه کگرتوووه کانی ئەمه ریکا دا، کۆمپانیا کانی هاوبه ش
له م تاوانه دا هه ستان به بریاری ئەوهی که ئەبیت نموونه کان (سامپل) له سه ر ئاستی جیهانی کۆکه نه وه، بۆ ئەوهی بزانی

داسەپاندنى شالاۋەكانى كوتان و پاكو خاۋىنى ،كۆڭيد -19 ، برىتى يەلە بەرفراوان بوونى دەسلەت و بەرھەم ھېننى پىشەسازى دەرمان سازى و پىشەسازىھەكانى پىترۆ كىمىياۋى و بەرھەم ھېننى موختەبەرىھەكان (بە ھاوكارى و شان بەشانى بالپراكىشانى تىلكۆمىنىكەيشن، ئىنتەرنىت...) بەسەر ژيان ماندا. بەلام ھەر لە ھەمان كاتىشدا كۆڭيد -19 بەردەوام بوونى راستەوخۇ دەسلەت و ھەلسوكەوت و بەرژەۋەندى ھىز و دامەزراۋە ھاوكارە جىھانىھەكانى چىنى سەرورەن.

كۆڭيد -19 پىرۆگرامى ئەو پەرى فەرمان رەۋايىيە، لەسەر ئاستى جىھانى و لە ووردهكارى ژيانى رۆژانەى كۆمەل دا. پىراكتىكە راستەقىنەكەى ئەم پىرۆگرامە ئەۋەيە كە بوونە زىندوۋەكان و پەيۋەندىيە ئورگانىكىھەكان لەبەر يەك ھەلۋەشىنىت و لە رېئى ئامپازەكانى خۇيەۋە دروستىيان كاتەۋە! بەم شىۋەيەش مامەلە بە دانىشتوانى گۆى زەۋيەۋە بكات(3)، پەيۋەندىيە چىنايەتىھەكان بە بەرژەۋەندى خۇى دەمەزەردكاتەۋە، بارى ژيان و ھۆشيارى زىندوۋە ھەلتەكىنىت و تەزۋىرى بكات بە كىمىياۋى و بايۇلۇجى موختەبەرى و ئىنتەرنىت و مېدىياۋ پىرۆسىسى بەرھەم ھېننى تەزۋىر و ژەھراۋى و كۆنپىرۇل كراۋ. ئەم پىرۆگرامە ، كە ھەموو بالە سىياسىيە جۇراۋجۇرەكانى بۇرجۋازىيەت لەسەرى كۆكن، برىتى يە لە يەكىتتەكى راستەقىنەى زالى دەسلەتلى كۆمەلەيەتى جىھانى سەرمايەدارى. ئەم پىرۆگرامە، برىتى يە لە دەسلەت و تەكنەلۇجىيە پىشكەوتنخۋازى شىۋەى بەرھەم ھېنن و ئالوگۆرى جىھانى سەرمايەدارى و دەۋلەتەكەى. ھىزى يەكىتتە جىھانىھەكە و زالىھەكەشى لىرەۋە ھاتوۋە.

ئەم پىرۆگرامەى سەرمايە، بەرەۋپىشچوۋنىكى زۇر بەھىزى ئەو پىرۆسىسە مېژوۋىيەيەتى كە زۇرەى ھەرە زۇرى دانىشتوان لەسەر گۆى زەۋى ئەكاتە بوونىكى پروت و بى دەسلەت و داپراۋ و لاكەۋتە (پىرۆلىتارىيە سەردەم) (كۆيلايەتى)، كە دەستىيان ناگا تە ئاۋو زەۋى و ھەناسەدان و پىۋىستىيەكانى ژيان، ناتوانن خۇيان بژىنن و بە راستەۋ خۇيىي ھەست بە بوونى كۆمەلەيەتى و مرۇقاىيەتى خۇيان بكەن، كە ناتوانن بە شىۋەيەكى راستەۋخۇ ھەلسو كەۋت بكەن، ئەبىت بە راستەۋخۇيى تەۋاۋى بوونە كۆمەلەيەتىھەكە خۇيان (ھەموو ھەلسو كەۋتەكانى ژيانىيان، بە ھەناسەدان و جموو جوۋل و تەندروستىشەۋە) بەن بەدەست تۇرى فەرمان رەۋايىيە ئەمپروى سەرمايە و دەۋلەتەۋە. ئىنجا و لە چۈرچىۋەى ئەم تۇرەدا (كە بەردەوام لە شەپۇلدايە) ئەتوانن خەرىكى ژيانى ناراستەۋخۇيى خۇيان بن، بتوانن بخۇن، بتوانن ھەست بە بوونى ناراستەۋ خۇى كۆمەلەيەتى و مرۇيىيى خۇيان بكەن لە ژىرپىكىفى فەرمانرەۋايىيە دەسلەتدار دا (لە رېئى پىرپارەكانى فەرمان رەۋاۋ داۋ دەرمان و ئىشى ھەل بەز و دابەز و ئىنتەرنىت و تەلەفون و قەرزارى بانق و حكومەت و خواردن و خواردنەۋە و كۆبوۋنەۋەى دىارى كراۋەۋە...)

كە ژەھراۋى كىردنەكەيان تا چەند بە جىھاندا بلاۋ بۇتەۋە. ھەستان بە كۆكردنەۋەى نموۋنەكانى (سامپل) خۇيىى مرۇف لە ھەموو سوچىكى جىھانەۋە. ھەدەفەكەيان ئەۋە بوو كە نموۋنەى " خۇيىى پاك"، خۇيىىك كە ماددە كىمىياۋىھەكانى ئەۋانى تىا نەبىت، بدۇزەۋە. نەبوۋ! بۇ ھەر سوچىك ئەچوون و سامپلىان كۆ ئەكردەۋە، نەتىجەكەى ژەھراۋى بوون بوو. تەنانت بەك سامپلىشيان لە خۇيىى پاك دەست نەكەۋت. تاكە شوپىنىك كە تۋانىان سامپلى خۇيىى پاكى لى بىنن ئەرشىفى موختەبەرى سوپاى ئەمەرىكى بوۋ! (بىروانە چىرۇكى تۇماركراۋى ئەم تاۋانە لە ژىر ناۋى " ئەۋ شەيتانەى كە ئەيناسىن " (The Devil we Know", BBC

(3) چ جۇرە مامەلەيەكە؟ لە سەر ئەمە زۇر زۇرمان نوۋسىۋەو زۇرىش ماۋە كە دەرکەۋىت و بووترىت...

كۆڭۈد -19 پېشكەوتنىكى بە زەبرو زەنگى بە ھېزە لە پىرۇسىسى زال بوونى سەرمايە بە سەر ژياندا ،
و پىرۇسىسى بە پىرۇلىتارىيا كىردنى دانىشتوانى گۆى زەوہ .
لەم پىرۇسىسەدا ، بە بەردەوام بەرھەم ھېنانەوہى ئەم دانىشتوانە بى دەسەلاتە (وەكو ماددەى
خاوەندارىتى ، ماددەى خاۋ ، كۆيلە و ئامپرازى پىرۇسىسى ئابوورى و كۆمەلايەتى و سەرورەى سەرمايە...)
، و پىكخستن و بەكارھېنانيان لە پىرۇسىسى سۈرخواردن و كەلەكە بوونى سەرمايەدا (ھەموو يەكپىك
لە بوونە كۆنترۆل و پىكخراوەكان ، ئەبىت و پىويستە كە زۆر زياتر لە كولفەى
تېچوونەكەى بوونى خۆى ، كە سەرمايەسەرفى كىردوۋە تياندا ، بخاتەوہ سەر پىرۇسىسى جوولەو
كەلەبوونى سەرمايە (بەھا) ، ئەگەر نا ، ئەوا قازانجى گىشتى سەرمايە دا ئەبەزىت ، كولفەى گىشتى
سەرمايە بەرز ئەبىتەوہ ، بەردەوامى دان بە مانەوہى دانىشتوانى بى دەسەلات ئەبىت بەرامبەر بە ئەرك
و كولفەى زەرەر بەسەر سەرمايەوہ ، و لەم كاتەدا سەرمايەدارەكان پىرۇگرام و پلانى لەناو بردن و
پىكخستنەوہو پاكىردنەوہەپەكى كارىگەرانە دائەرىژن . پىسپۆر و پىاۋەكانيان پىشنىيارەكانيان پىشكەش
ئەكەن ، گىفتو گۆ و تاقى كىردنەوہكان لەسەر ئەم پىشنىيارانە ، لە ناوہندە تايبەتەكاندا ، رىك ئەخرىت ،
دەھىنرى و دەبرى ، نموونەكانيان ئەبىنرىت ، لىيان ھەل ئەبىزىردى ، تا ئەو كاتەى كە ، يان ئەگەنە
كۆكىردنەوہى ئەو ھېزەى كە وای ئەبىن بەسە بۆ سەرخستننى پىرۇگرامەكەيان ، يان رىگايەكى لەوہ
باشترىان لا نى يەو ھەر ئەبىت ئەوہ بىكەن...) جەوھەر و ماتۆرى مۆدىلى بەرھەم ھېنانى سەرمايە و
دەسەلاتە كۆمەلايەتەكەيەتى .

ھەر لە كۆيلاتى كۆنەوہ تا ئەمپىرۇى كۆيلايەتى مەوۆ ، چىنى زال ، بازىرگانەكان ، پاشاكان ، خاوەندارەكان ،
جەنرالەكان ، سەرمايەدارەكان ، پىاۋانى ئايىنى... بىناى ئىمپىراتۆرىيەتەكانيان ، بىناى دەسەلات و سەرورەت و
سامانى خانەوادەبىيان ، كەلەكە بوونى سەرمايەكەيان... كىردوۋە لەسەر پرووت كىردنەوہو خىستە ئىش و
كۆنترۆل كىردنى ئەم چىنە بى دەسەلاتە . ئەمەش لە رىپى ھەل كەندن و رامالپىن و پرووتكىردنەوہو
ئابلوقەدان و بە چۆكدا ھىنان و ناچاركىردن بىرەو پىكىفى چىنى زال . پرووتكىردنەوہو بى بەش كىردنى
چەوساۋەكان لە ژيانى ئۇرگانىكى و كۆمەلايەتى ، لە بەرھەم ھېنانى خۆيى ، خۆى بۆ خۆى ، لە پەيوەندىيە
راستەو خۆكانى بەرھەم ھېنان و بەكارھىنان ، وە گوشىن و شىواندى ژيانيان ، بى قىمەتكىردنى خۆى بۆ
خۆى ، وە خىستە ئىش و قىمەت پى دانى بە پىي و وىست و پىويستىيەكانى چىنى سەرورە ، رىز كىردن و
پىكخستن و دابەشكىردن ، پىرۇسىسى ژيان و مىردن ، بە گۆيرەى وىست و پىويستى چىنى زال ، ئەمە
بىنەما و ماتۆرى مېژووى كۆمەلگاي چىنايەتە . ماتۆر و پىرۇسىسى پىشكەوتنى كۆمەلگاي چىنايەتى يە .
ئاۋاش ئىمپىراتۆرىيەتەكانيان بىناى ناوہ ، فەرمان پەوايىيان كىردوۋە ، جەنگەكانيان رىك خىستوۋە ، شارەكان
و پەرسىت گاو قەلا و تەلا رو كارگەكانيان دامەزاندوۋە ، سەرمايە و سەرورەتيان كۆكىردۆتەوہ ، دەولەتيان
دامەزاندوۋە ..

كۆمەلگاي سەرمايەدارى و شىۋەى بەرھەم ھېنانەكەى ، دەسەلاتى فەرمان پەواۋ پىشكەوتنە جىھانىيەكەى
... بىناكاراۋە لەسەرەوہ ئاۋودراۋە بە چەوساندنەوہەپەكى ھەمەلايەنە ، بىرسى كىردن ، لەناوبردىنى بە
كۆمەل ، كۆيلايەتى ، مەمرەومەژى ، ژەراۋى كىردنى ژيان ، سزا ، پەك كەوتەيى و لەناۋچوون بەدەم ئىش و
چەوساندنەوہو ، گۆرانكارى و دەستكارى كىردن و وونكىردنى ھەموو مەوۆقاىيەتى بەرەو خراپتر و دلە
راۋكى و نادىارى .. ھەر لە شىۋاندن و بىسكىردنى زەوى ، ئاۋ ، ھەواۋە .. تا ژەراۋى كىردنى خويىن ،

شېۋاندنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئاۋۇل، خولقاندنى جۇرەكانى نەخۇشى دەرونى و جەستەيىيى، پەك كەوتەيىيى، داوو دەرمانى كوشندە... تا دەگات بە كۆفید -19 و زیاترىش... ھەمووی بریتى يە لە كۆمەلگای سەرمايەدارى و تەعبیر كردنە لېي لە خۇ بەرھەم ھېناوہو بەرہوپېشچوونى دا . بریتى يە لە پەرەسەندى تەكنەلۇجیا و دەولەمەند بوونى سەرمايە لەسەر بنەماي گوشين و رېكخستەنەوہى چينى بى دەسەلات، گوشينى ژيان و ھەلسوكەتيان، لە بېژنگدان و تازە كردنەوہى بوونەكەيان، كۆنترۇل كردن و ريز كردنەوہى بوونى كۆمەلاتيان، لەبەريەك ھەلۋەشاندى بوونە بايۇلۇجى و سروسى و كۆمەلايەتتەكە يان و دەرخواردانى بە جەنگى كيميائى و پزىشكى و داو دەرمان و تەكنەلۇجىيە سەرمايەوہ..

كۆفید -19 بریتى يە لە ھىز و پېشكەوتنى سەرمايەى جىھانى. بریتى يە لە فەرمانى رېكخستن و كۆنترۇل كردن چۈنەتە مانەوہو مردنى دانىشتوانى گۆى زەوى. بەرپا كردنى جەنگىكى دوور و دريژە دژ بە بوونى مۇۋەپپەقىيەتلىك. خۇى بۇ خۇى كۆتايىيى نايەت! وەكو ھەموو جەنگەكانى ترى سەرمايە، تەنھا كاتىك كۆتايى دېت كە ياخى بوونى كۆمەلايەتيمان دەست پى ئەكات....

ئەمپۇ، پىرۇگرامى كۆفید -19، كۆنترۇل كردن تەندروسى، دەستدرىژى كردن قولى نھينى و ئاشكرائى دەولەت بۇ سەر ژيان، پىروپاگەندەو كاوپىژ كردن دەزگاكانى راگەياندىن، ژەھراوى كردن ھەست و سۆزى مۇۋەپپەقىيەتلىك و كوشتنى بىر كردنەوہمان، شاللاوہكانى كوتان و ھەنگاۋە يەك بەدوا يەكەكانى (بەلام بە خىرايىيى) دەستەمۇكردن و تېكشكاندى بوونى كۆمەلايەتە و چىنايەتە و مۇۋەپپەقىيەت... و كارەساتى خراپتريش بە دوايدا... بەلام بەمەوہ ناوہستيت، بەيانى، سەرتاپاي ژيان بەرہو خراپتر و زياتر لەبەريەك ھەلۋەشان و تېھەلكيش كردنەوہ ئەچيت، ئەوہى لەگەلى نەروات و جىي نەبېتتەوہ ژېر پى ئەخرىت، ژيانمان (ئەگەر بەرپەرچ نەدەيىنەوہو مل بەيىن) ئەبېت بە رېگايەكى "يەك سايت" و بەرہو "قىبلە" ي ديارى كراو، رېگايەكى ئەو سەرى گىراو....

ئامەنجەكەيان زۇر زۇر روونە، ئەويش ئەوہيە كە سەرتاپاي مۇۋەپپەقىيەتە بىكەن بە موختەبەريكى زەبەلاخى ژېر دەستيان، و ئەم موختەبەرەش "سروشى" و "كۆمەلايەتە" بىكەنەوہ و بىكەن بە سنوور و فۇرمى ژيان، كە بە كۆمپيوتەر، لە دوورەوہو لەسەررەوہ، بەرپوہ ئەبىت، بە شېۋەيەكى پىرۇگرامى و كۆنترۇل كراوى وا وورد، لەرپى كۆكردنەوہى زانباريە كيميائى و بايۇلۇجى و تەندروسى و ھەلسوكەوتى كەسەكانەوہ لە ناو ئەو موختەبەرەدا، كە ستالينىزم و فاشىزم و نازىزمى پېش خۇى نموونەى بچووكن لە چاويدا، كە ئەو ھىزە دىكتاتورىيەى لا كۆ بۆتەوہ كە ئەتوانيت پىرپار لەسەر ئەوہ بات كە كى بۇ ھەيە بژى و كېش بۇى نى يە!، كى و لە كوى بۇيان ھەيە كە منال دروست كەن يان نا (ئەمە زۇر دەمپەكە لە زۇر شوينى جىھاندا، بە نھينى و بە ئاشكرا، بە فېل و بە زۇر، ئەچيت بە رپوہ، بەلام ئەمپۇ و لە رپى كۆفید 19 وە بۆتە پىرۇژەيەكى زالى جىھانى سەرمايە)، دەورانى ژيان و ھەلسوكەتە كەسايەتە ئەبېت چۈن بېت و چۈن نەبېت.... ئامانجەكەيان ئەوہيە كە كۆنترۇلپىكى پىرۇگرامكراوى تەواو بسەيپىن و لېرەشەوہ زياتر پىرۇن...

زۇر ئاسايىيى و مەنتقىيە بەلاى سەرمايەدارە دەستپىرۇشتوۋە جىھانىەكانەوہ، بە لاي خاۋەندار و پىرپاردەرەكانى جىھانەوہ، كە بىر كردنەوہو خەويكى وا دىكتاتورىانە و پىرۇگرام كراويان ھەبېت بۇ سىتەمەكەيان و كۆيلەكانى ژېر دەستيان!، چونكە، لە زەبەلاخى ئەو سامان و دەسەلاتە جىھانەى كە ھەيانە، ھەموو بوونەوہر و پېكھاتەكانى سەر زەوى (ھەتا ئاسمانى نىزىكىشيان) بە مولك و مەيدانى دەسەلات و يارگاي ئەمپۇ (يان بەيانى) خۇيان ئەزانن. ھەر وەكو چۈن لە ئايندا، خوا خاۋەنى ھەموو

شته كانه، دەسەلاتى ھەيە بەسەر ژيان و مردنى بوونە وەرەكانىدا ، ئەوھى بىھوئىت و ئارەزووى بكات ئەيكات لە گەلپاندا... لە ژيان و دەسەلات و خەيالى خواھندارەكانىشدا(سەرمايەدارەكاندا) بوونى خوايىيى و دەسەلاتە بەرزەكەي واقعىكى بى ئەم لاو ئەو لايە.

ھەر وەك لە ئايندا وايە، ترس، تۆقاندن، شەيتان... ئامرازى تەسليم بوونى مرۆقەكان و ژيانپانە، بە ويست و دەسەلاتى خوا و پياوھەكانى خوا و پەرسنگاكانى لە ناو كۆمەل دا و بەسەر كۆمەل دا، لە كۆمەلگاي سەرمايەدارىشدا، ھەمان شتە.. نيشانەكە شەلەل پى ھىنان و كۆنترۆل كردنى ئىمەي مرۆقپىن! بوونەكەمانە، ووزەو بىر و ھۆشمانە، بوونە كۆمەلایەتى و ھەلسو كەوتە كۆمەكى و مرۆپىيەكەمانە، سىما و تواناي زىندوو سەربەخۆ و ياخى بوون و ھەولە كاني خۆ دەرباز كردنمانە... لە ئەرزى واقعى سەرمايەدارى دا ، بوونى مرۆقەكان و مرۆقايەتپەكەيان، تەنھا وەك مولك، لە ژىر ساپەو پابەند بە دەسەلاتەكەي چىنى فەرمان پەواوھ بوونى ھەيە. ھەموو رىزكردنەوھ و رىكخستەنەوھ و مامەلە پىكردن و پاكردنەوھ و دەستاو دەست پىكردن و تىكدان و بىناكردنەوھى ئەم مولكايەتپەيان ، ھەم پىويست و ھەم ويستى بەردەوام بوونى دەسەلات و ئارەزووى زالى خۆيانە. ھەر وەك لە ئايندا، پىرۆسىسى ھەتتا ھەتايى راستكردنەوھ و دەست پيا ھىنانى مرۆقايەتى "خلىسكا" و لادەر، پەرش و بلاوى كۆيلە گوئى رايەلەكانى خوا، بە تۆقاندن و شلەژانن و ترس و كارەسات و سزادان و قوربانى دانى پىويستى مرۆقەكان، وەك ويستى تۆلەو نيشاندانى تواناي سەرورەپىتى خوا، دەست پى دەكات و بەرەو پىرۆگرامى پاكردنەوھ و راستكردنەوھ و سەرشۆرى بۆ خوا دەچىت .. لە كۆمەلگاي سەرمايەدارى دا ھەر ھەمان پىرۆسىس و نيشانە ھەيە..

دژ بەم دەسەلات و پىرۆسىسە سەرمايە و خوايىيە دژ بە مرۆق، بۆ ئەوھى ئەم ژەھراوى كردن و دەرمانخوارد كردنە دەست بە جى يە لە بەريەك ھەل وەشپىنن، بۆ ئەوھى بەر بە بەرەو پىش چوونى ئەم شالاوھ و لەناوبردنى ژيانمان بگريبن، بۆ ئەوھى ويست و دەسەلاتە خوايىيەكەيان تىك بشكىنن، بۆ ئەوھى سىستەمەكەيان لە ناو بەريبن، پىويستە كە ھەستىن بە بەرپەرچ دانەوھيان. پىويستە كە ئەم شالاوھ زالمانيە بوەستىنن.

بەرپوھ بەرانى تەندروستى و داھىنەرانى رپو پەسمەكانى ئەم شالاوھ لە ھەموو شوپىنپىك ئىش ئەكەن بۆ سەرخستنى ئەم پىرۆگرامە زالمانيە ، نەك بۆ پاراستنى ژيانى مرۆقەكان. ئىش ئەكەن بۆ دامەزراوھ بەناوبانگە نپو نەتەوھىيەكان، و ئەو دەسەلاتە پىكەوھىيەي كە لە پشتيەوھ و ھەستاوھ و ئاراستەي ئەدات، وەبۆلق و پۆپە نىشتمانى و محەليەكانى، دژ بە ژيانمان و بەسەر ژيانماندا. دامەزراو حكومەتە ناوخۆيىي و نەتەوھىيەكان خۆيان لە خۆياندا ھىزىكى سەر بەخۆ نىن، بەلكو بەشپىكن لە دەسەلات و ھاوكارى جىھانى و ھاوبەشن لە تاوانەكان و كۆكردنەوھى سەر ئەنجامەكانىشى دا ئىمە، ھەر ئەپىت كە خۆمان بۆ خۆمان، مرۆقايەتپەكەمان و بوونە زىندووھەكەمان بگرينە دەستى خۆمان.. بوونى زىندووھى خۆمانە و بۆ فروشتن و مامەلە پى كردن نى يە، بۆ دەست بەسەرى و سەرشۆرى نى يە، بۆ بە كىمىاي كردن نى يە...

دەزگا پىروپاگەندەكانيان بكوژىنەرەوھ و لە ئىشى بخە، پىرۆگرامەكانى تەلەفون، كە پىت ئەلنى لە كوئىت و لەكوئى نىت، چى بكەيت و چى نەكەييت، لە گەل ھاو شانەكانياندا لە ئىش بخە.. لە كويا بۆتان ئەكرىت ھەلوئىستى بىز لىكەرەو و ئارەزايىي و دەستەمۆ نەبوون بنووئىن، ھىما و رەمزەكانى رەتكردنەوھ و دژايەتى كردنى بە پرووى دووبارەو سى بارە بوونەوھى قەدەغەكردن و سنوور

دانانەکاندا نیشان بەن، دژایەتی ئەو بەکن کە ئەم شالۆه زالمانە یە و تەعزیب دانی جەستەیی و دەروینی و عەقڵیمان سروشتی و عادەتی ئەکاتەو لە ژیانی پڕۆژانەدا، لە بازارەکاندا، لە سەر جادەکان، لە گەرەک و کۆڵانەکان، تەنانت لە ناو ماله کانیشماندا!

پشت بەکرە کەلوپەلە کیمیاوی و تەندروستی و پاکو خاوینیەکانی ئەم شالۆه، بە سووک سەیری کەو سوکایەتی پێ بکە، بێ گومان بەر لە هەموویان پڕۆگرامی کۆتانه کە یە، چیرۆکە هەلبەستراوە شاخ دارەکانی کۆفید -19، بنەما و پاکانە یزشیکی و ژمارەو ئامارە دروستکراوەکانیان... هەمووی بۆ تەنە کە ی خۆلە کە، بە خاوەنە کانیشیانەو!

پروا بە بۆچوونە پسپۆریەکان مەکە و پشتیان پێ مەبەستە، ئەمانە بەشیکن لە پلانە کە، نەک لە ژیانی تۆ، بە پڕۆژنامە نووسەکان، کە ئیشە کە یان ساختە چیتێ و کە لە کە بازیه، بە چیرۆکە هەلبەستراوەکانیان و بەلگە دروستکراوەکانیان، کە تۆی پێ ئەتوقینن و پێ ئیقناع ئەکەن... ئەم پسپۆر و پڕۆژنامە نووس و دەمسپیانە بۆ پارە ئەو ئەکەن و پارەیان دراوەتی کە " ئیشە کە یان باش بەکن".

پسپۆرەکانی تەندروستی و یزیشکی، زانکۆکان و دامەزراره لیکۆلەرەو کەن، سیاسیه کەن، دەزگاکانی راگەیاندن... ئەمانە لە دروست بوون و دامەزراندنیانەو بە هاوکاری جیهانی هەن و بەرنامەو رێنماییه کانی دەسەلاتی هاوکاری جیهانی سەرمايه پەیرەو ئەکەن و بلاوی ئەکەنەو... ئەمانە دەرچوو و پراھینراوی ئەم دەسەلاتەن و لێرەشەو پاداشت و پارە وەر ئەگرن. علاج و بەرنامەکانی ئەم دەسەلاتە خۆی پێشنیار ئەکەن و وەک چارەسەر گەلەلە ئەکەن، بۆ وەلامی ئەو نەخۆشی و تیکچوون و دامای دەردە سەریە ی کە ئەم دەسەلاتە خۆی دروستی کردوو..

ئەمانە، هەموویان، سەخیفترین " مرۆڤن" کە هەبیت، و بە ئەنقەست و بە هۆشیاریەو لە ریزی پێشەوہی بەرگری کردن لە دەسەلاتی هاوکاری جیهانی و شالۆی لەناوبردنی ژیاومان. بەکرێگیراوی دەسەلاتی جیهانی سەرمايه ن و ئیش بۆ دامەزراو فەرمانەکانی ئەم دەسەلاتە ئەکەن.

هەرگیز سیقەیان پێ نەکەن و گوێ رایەلی ئامۆژگاری و پریارەکانیان مەبن ناییت ژیاومان بخەینە بەردەستیان

ئەبیت بانگەواز و چیرۆکەکانیان رەت کەینەو

ئەمانە و دەزگا تاییەتیه کانیان کە تۆقاندن و شلەژان ئەخولقینن و زلی ئەکەن، مامەلە بە نەخۆشەکانەو ئەکەن، یاری بە ژمارە و چۆنیەتی مردووکانەو ئەکەن، هەمووشی لەیەک ئەدەن و ئەیکەن بە

پڕۆگرامی چەکی کۆنترۆل کردنی جەماوەر و لەناوبردنی بەکۆمەل

ئەبیت پڕۆگرامی کۆتانه کە یان رەت کەینەو، ئەبیت رسوا ی ئەو بەکەیین کە کیمیاویە کە یان زال بیت بەسەر بوونە بايۆلۆجی و کۆمەلایەتیه کە ماندا...

ناییت بوونە فیزیایوی و کۆمەلایەتیه کە مان بەین بە دەست پەيوەندیەکانی ئینتەرنییتی و " دل خۆشی" لە دوورەو، بیکەیین بە سپیکتاکل...

ئەبیت یاخی بین، خۆمان ریک خەیین، ژیانی خۆمان بگرینە دەستی خۆمان...

دژ بە هەموو لایەن و پرووەکانی پڕۆگرامە کە یان

دژ بە هەموو پروپاگەندەکانی پڕۆژانەیان

بەرەو یاخی بوونی کۆمەلایەتی

بەرەو شۆرشی کۆمەلایەتی و سەرخستنی کۆمۆنە ی جیهانی مرۆفایەتی

دژايه تى كردنى ئەمىرۆى دەستدرىژيه جيهانيه كهى سهرمايه دارى بۇ سهر ژيان، مل نه دان پىي و به ئاسايى نه كردنه وهى هه لسوكه وته كانى له ژيانى رۆژانه دا، ئهركى شۆرشگىرى و مرۆيىي دهست به جىي هه موو پرۆليتارى جيهانه

" شۆرشى كۆمه لايه تى له سه دهى نۆزده دا ناتوانىت هۆنراوه كانى خۆى له رابردوو وه رگرىت، به لكو ته نها له داها تووه وه " (ماركس 12-13 p The Eighteenth Brumaire)
ئەبىت دروشم و هۆنراوه كانى ئەمىرۆى مەملەنئىي چىنايه تى پرۆليتارىا و شۆرشه كۆمه لايه تيه كهى چى بىت؟! "

جيهان له گۆرانكارىدايه. له گۆرانكارىه كى به په له و له چوارچىويه كى رىكخراودا هړپوه ئەچىت، به ره و باشى نا، به لكو به ره و خراپترىين شپوهى كه تا ئىستا مرۆفايه تى به خۆيه وه نه بىينيوه..
ئەم گۆرانكارىانه به رپوه ده چىت به ته نسىقى سهرمايه داره كان، له رپى وويست و ده سه لآتى جيهانيانه وه، به ئاراسته ي ده سه لآتى زياتر بۇ سهرمايه داره كان و بوونى كه متر و كه مترىن بۇ مرۆفايه تى... "

ئەمىرۆى هه ره دهوله مهنده كان، رىكخراوو بانق و دامه زراوه كانىان، سهرمايه هه ره وه زى و پرۆژه جيهانيه كانىان، ته نسىقه جيهانى و سىسته ماتىكيه كه يان... ئەمانه ن كه شۆفپىرى هپزى ئەم گۆرانكارىانه ن و به رپرسن له پرۆسىسه دىكتاتورىه كهى له ژيانى رۆژانه ماندا.
له رپى مپژووى كه له كه بوونى سه روه ت و سامانه كانىانه وه، سهرمايه جيهانيه كه يانه وه، ته نسىق و نادى و كۆر و كۆبوونه وه و دامه زراوه كانىانه وه، ده سه لآتىان به سه ر دامه زراوه جيهانى و نه ته وه بىيى و ناوخۆبىيه كاندا دروست كردوو (سه ربازي و ئاسايشى، زانكو، پزىشكى، حكومه ته كان، نه ته وه يه كه گرتوو هه كان، ده زگاكانى راگه ياندا، خىرخوازي و ئايىنى يه كانه وه..)، په يوه ندى خانه واده بىيى، به رژه وه ندى كۆمه لايه تى چىنايه تى سه روه رانه (يارى، خواردنه وه، زه واج...).. جهنگى خاوه ندارىتى جيهانيان راگه ياندوو.

ئەم جهنگه ش ده ستپىشخه رى جيهانى و مپژووى به رژه وه ندىه چىنايه تيه كه يانه، ده ستپىشخه رى ده سه لآتى چىنايه تى و رىكخراو بوونى سه روه رانه يانه، وهك ده سه لآت و دهوله تىكى جيهانى له دهست به سه رى و ده سه لآت به سه ر مرۆفايه تى دا...

پرۆژه ي زالى جيهانى ئەمىرۆى سىسته مى سهرمايه، هه ر ئاماده بوون و ناچارى مرۆقه كانى ناوئىت، له روى فرۆشتنى هپزى كارىانه وه بۇ به رده وامى ژيانىان، به لكو داواى بوونى سه رتاپاي مرۆقه داروتاو هه كان، وهك مادده ي خاو، ئەكات. بۇ ئەوهى ئەم پرۆژه يه سه ركه وئىت ئەبىت هه موو داروتاو هه كان له په گه وه هه لكه نرپن، وهك مادده ي خاوى زىندوو ي هه ستىار ئاماده ي به كار هپنان بن له لايه ن په ره سه ندى ئەمىرۆى سهرمايه وه. ماده يه كى خاوى زىندوو ي وا، كه هه ر هپزى كارنى يه، به لكو پىكه اته يه كى ئالووزى زىندوو و به هه ست و پر له جموو جوول، كه به راهپنان و كۆنترۆل كردنى، به كردنى به مادده ي خاوى به جوول هه زىندوو، ده رگا ئاواله ئەكات بۇ به ره هم هپنانى به ها و په ره سه ندى جيهانى سهرمايه دارى. له به ر ئەوهى زىندوو و پىكه اته يه كى ئالۆزه، به هه لته كاندن و پارچه پارچه كردن و

گۆرانكارى و دووبارە و سى بارە پىكھىنانه وەى بەرھەم ھىنان، لە بەش و سات و جوولە و ھەلسو كەوت و چىرۆكەكانى... ئەم بوونە ئالۆزە، بە پرۆسىس كوردنى ئەم بوونە ئالۆزە زىندوو ھاو، نەك وەك بوونىكى مرۆيىي كۆمەلايەتى، بەلكو وەك ماددەى ھاو، وەك مولك و زەمىنەى خستنه ئىشى سەرمايە، وەك كۆيلە، وەك بەشپىك لە سەرمايە خۆى، ئەمەيە كە ئەمپرۆ ئەيەوئىت بەتەواوى خۆى بسەپىنئىت دژ بە بوونى مرۆقاىەتى. ئەمەيە كە ناو ئەبىرئىت بە بەھىزدنە وەى سىستەمى كۆيلايەتى.

ئەگەر لە چوارسەد سالىك لەمە و بەرەو، داھىنانه كان و پەرەسەندنى سەرمايەدارى لە بوارەكانى ھاووچۆى دەريايى و زەمىنى و بەرھەم ھىنانى چەك و ووزەو شەكر و قاوہو و جل و بەرگدا...، بازرگانى و سوپا و دەسەلاتى سەرمايەى بەجىھاندا بلاوكرىتەو، سىستەمى چىنايەتى جىھانى و كۆيلايەتى جىھانى بەرھەم ھىنايىت، ئىمپىريالىزمى جىھانى دروست كرىدئىت، ئەمپرۆ داھىنانه كان و پەرەسەندنى سەرمايەدارى لە بوارەكانى ئەلكترۆنى، كىمىاويى، بايۆلۆجى، جۆرەكانى ووزە، بەرھەم ھىنان و بەكار ھىنان، نەشتەرگەرى و سايكۆلۆجى، وئىنەيى و مېدىا و ئاىدىيالىزم، چۆنيەتى بەرپۆبەردن و ئىشكردندا... ھەمان رۆل ئەبىنن.

سەرمايەى ئەمپرۆ بەدواى كۆنترۆل كرىن و پەرەپىدانى ئەو مادە ھاوانەوہيە كە ئەتوانرئىت لە پەرەسەندنى ئەمپرۆى سەرمايەدارىدا بكرئىت بە زنجىرەيەك لە بەرھەم ھىنان و چەندەھا بەرھەم، نەك تەنھا يەك يان كۆمەلەيەك بەرھەم. ھەتا مادە ھاو كە زىندوو ئالۆتر بئىت، بوارى درىژكردنەوہو ووردكردنەوہى زىنجىرەى بەرھەم ھىنا و ئالوگۆر كرىدەش زياتر ئەبئىت. ئەمە تازە نى يە، كە بەرھەم ھىنان و بازرگانى نەوت و گاز بەرھەم ھىنان و بەكار ھىنانى خەلوزى خستە لاو، لەبەر ئەوہبوو كە پرۆسىسى نەوت و گاز بوارى كىمىاوى و پلاستىكى و چەندىن جۆرى بەرھەم ھىنانى ووزەو بەرووبوومەكانى كرىدەو، كە بوارەكانى نەوہوى و بايۆلۆجى و ھەتاويى تەنگيان بە نەوت و گاز ھەلچنىو، ھەر لەبەر ھەمان ھۆيە، كە مايكرو سۆفت چاپ و بەدەست نووسىنى كرىد بە كەلتوور، لەبەر ئەوہيە كە يەك زمانى و يەك نووسىنى جىھانى كۆمپيووتەرى پەرەپى دا، كە ئىنتەرنئىت تەلەفونى قووت دا، لەبەر ئەوہيە كە ئىنتەرنئىت، جگە لە ھەلسوكەوستى تەلەفونى، ھەزارەھا ھەلسو كەوت و پەيوەندى بەرھەم ھىنان و ھەلسورانى ترىشى لە خۆ گرتوو، كە گوگل بۆتە پوژنامەى جىھانى ئەلكترۆنى، لەبەر ئەوہيە كە زۆربەى زانىارى چاپەمەنى و پوژنامەو تەلەفیزیۆنى... پىشخۆى قوت داو، كە ئەمەزۆن بۆتە مەيدانى رىكخستنى ئەلكترۆنى و وئىنەيى كرىن و فرۆشتن و گويزانەوہى كەل و پەلى جىھانى، ھەر ھەمان بابەتە...

ئەم گەران بەدواى شپوہى بەرھەم ھىنا و ئالوگۆر كرىن و بەرپۆبەردنەى سەرمايە يە كە گۆرانكارىەكانى ئەمپرۆى ھىناوہو ئەيسەپىنئىت. ئەو قوت دان و چىبوونەوہى سەرمايە و دەسەلاتەكەيەتى كە فەرمانرە وايىي ئەمپرۆ ئەكات.

ئەم چىبوونەوہيەى پەرەسەندنى پىشنى سەرمايە و پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان و بەرپۆبەردنئىتى (لە كۆمپانىاكانەوہو تادەولەت)، بە پىشەرەوايەتى و دەسەلاتى كىمىاوى، بايۆلۆجى، نەوہوى، مايكرو سۆفت، ئىنەرنئىت، گوگل، ئەمەزۆن، داو دەرمان، سايكۆلۆجى... كە ئەمپرۆ مرۆقى وەك مادەى ھاو، نەك وەك بوونىكى كۆمەلايەتى، ئەوئىت. لە رابردودا ئەمە ھەبوو، ھەميشە بەزۆر و بەكەم بەشپىك بوو لە

سیستمی سرمایهداری جیهانی. کویلهکان، زیندانیهکان، بهسوغره گیراوهکان، پهناهندهکان، بهشیک له کریکاران... ئەمانه هەر وهک هیزیکى بهرهم هینانى ساده بهکار نههینراون، بهلکو وهک مادهی خا، وهک بهرهم، وهک کهل و پهل، وهک خزمهتچى و مادهی لهزەت، وهک یاری، وهک خۆراک و تاقى گا... مامهلهیان پپوه کراوه. کویلايه تیهکەى ئەمپرو شپوهیهکی پهرهسەندووى ئەمهیه.

به راگه یاندنی ئەم جهنگه جیهانیه ی ئەمپرو دژ به مرۆفایه تی، دیکتاتۆریه تی ئابووری چر ئەبیتته وه له دهستی دیجیتهل، پاره، سهربازی دا. بهمهش پرۆسیسی بهرهم هینانى مادی و ئالوگۆر و دابهش کردن کراوه به کرداریکی سهربازی، دیجیتهل و پارهیی.. بووه به دیکتاتۆریه تی "سهربازی، دیجیتهل، پارهیی

، دینی.. " به سەر بوونه مروییه کاندایا ". له ڕێگه‌ی ئەم پرۆسیسه وه " دهسه‌لاتی ئابووری " دهره‌یێراوه و دوورخراوه ته‌وه له ده‌ست پرۆلیتاریا، له ده‌ست هه‌لسوو كه‌وتی پرۆژانه‌ی، له ده‌ست په‌لاماردانی، له ده‌ست گرتن و ده‌ست به‌سه‌راگرتنی... مه‌سافه و دووری نیوان ئەم " دهسه‌لاته تازه‌یه " ی ئابووری و پرۆلیتاریا تا دیت فراوانتر و فراوانتر ئەبێت و ته‌عقید ئەکرێت.. به‌مه‌ش هێز و توانای ژیان زیاتر له ده‌ست پرۆلیتاریا دهره‌یێرێت و دوور ئەخرێته‌وه.. لێدان و هه‌ل كوتانه سهر سه‌نته‌ره‌كانی دابه‌شكردن و پچرانی ئال و گۆر و ته‌بادل و بازرگانی چی تر ئەو گرنگیه‌ی نی یه! بۆ؟ چونكه زۆر به ئاسانی شورایه‌کی سه‌ربازی به‌ده‌وری مه‌رکه‌زه‌كانی دابه‌شكردندا ئەكێشن و هێنان و بردنی بازرگانی ئەكه‌نه كرده‌ریکی سه‌ربازی و دابه‌شكردنی شت و مه‌ك ئەكه‌ن به كرده‌ریکی ئەله‌كترۆنی و ئاسایشی و ئەتوانن لێوه‌ی كۆنترۆل و سزاو برسی كردن به‌سپێنن و بتخه‌نه لیسته‌ی تاوانباران و بیه‌كهن به پرۆسیسی سه‌رشۆر كردن و مل كه‌چی و ئەوانه‌ی بۆن و سیمای یاخی بوونی لێ دیت تێکی بشكێنن... (كه‌سه‌كان، ناوچه‌كان، به‌ره‌مه‌كان...)..

هه‌ر ئەمه‌ش نا، به‌لكو به‌ره‌م هێنانی جیهانی شت و مه‌ك دیسانه‌وه ئەچیت به‌ره‌و ئاراسته‌ی دابه‌ش بوونیکی " نوێی " جیهانی كار، كه‌مپه ده‌ست به‌سه‌ریه‌كان، پرۆسیسی سه‌ربازی و ناوچه‌یی تایبه‌ت. چه‌ند شوێنێکی دیاری كراو له جیهاندا ئەکرێت به‌هێلی به‌ره‌م هێنانی شت و مه‌ك بۆ هه‌موو دانیه‌شتوانی گۆی زه‌وی.. به‌مه‌ش كۆنترۆلی جیهانی دابه‌شكردنه‌كه‌ی ئەكه‌ن و به‌دوور له‌سه‌ر جاده‌و له‌به‌رچاوو ده‌ساو ده‌ستی دانیه‌شتوان دابه‌شی ئەكه‌ن.. هه‌ر له‌هێله‌كانی به‌ره‌م هێنانه‌وه تا ناو ماڵه‌كان

وسەر مېزى خواردىيان ئەكرېت بە يەك پرۆسېس و ئەكرېت بە چەكى چەوساندنەوہ و كۆيلايەتى و دەست بەسەرى...

دەسەلاتى ئابوورى دەر ئەھېنرېت و دوور ئەخرېتەوہ لە دەست پرۆلېتارىيا و ئەخرېتە دەستى سوپاوہ.. بەمەش برېنى ئالوگۆر و ھاتوو چۆ و لېدان لە مەرکەزەکان (مەخزەنەکان) ى دابەش کردن چى تر ممکن نى يە. ھەمووى وەکو گرېين زۆنى لى دىت و ئەبېت بە لېدان لە دەسەلاتى سەربازىبەوہ بۆى بچېت... ھەرۋەھا بە كۆنترۆل کردنى پارەى دەستا و دەست و نەھېشتنى پارەى گىرفان توانا و ھېزى "مەاش" و "كرى" يان ، لە پرۆلېتارىياکان گرتۆتەوہ، ھېزى دەستکردن بە گىرفان و سەرفکردنى سەربەخۆى دوور لە دەسەلاتى راستەوخۆى بانقيان لى سەندوہ...

ھەموو ئەمانە برىتى يە لە راگەياندى جەنگىكى چىنايەتى لە لايەن بۆرجوازيەتى جىھانيەوہ بۆ تېكشكاندن و كۆيلايەتى زياتر و سەپاندنى دىكتاتورىبەتېكى "نوئى" (راستىر ھېنانەوہى ھەرە كۆنەکان) دژ بە پرۆلېتارىيا..

دژ به دىكتاتورىه تى تەندروستى

دژ به دىكتاتورىه تى دوورخستنه وهى كۆمه لايه تيمان له يه كترى.

دژ به دەستبەسەرى ھەميشەيى و بالراكيشانى زياتر و زياترى دەسەلات بەسەر ژيانماندا.

دژ به سەركوتكردن و مەنەتەتەجەول، دژ به ھەموو ھەنگاو و ريو پەسمەكانى داپلۆسىن.

دژ به تاساندن و بەستنه وهى تواناى داھينان و ھەلسوكەوتەكانى پيوست بۆ مانە وهى ژيانمان.

دژ بە و ھەولانەى كە ئەيە و ئيت بمانكات بە جاسووس و سيخوور بەسەر يەكتريە وه.

نەخىر بۆ ھەموو ئەوانە و ھەزار جارىش دژ بە ھەموويان....

بەر پەرچى تيروريزمى دەزگاكانى راگەياندن بەدەنە وه

بەرپەرچى شالوى رىكخراوى تيروريزمى رۆژانەى دژ بە دانىشتوان بەنە وه.

دژايە تى تيروريزمى دەزگا راگەياندنە جەماوريەكان بکەن، كە يارى بە ھەست و سۆزمان ئەكەن بۆ بەرژە وهەندى دەسەلات.

بەرپەرچى چاوديرىكردى ھەميشەيى دەسەلات بۆ سەر نەرەزايە تىەكان و دەنگە نەرەزاكان بەنە وه.

بەرپەرچى تۆقاندن بە فايرۆس بەنە وه،

بەرپەرچى شالوو و ھەراو ھۆرياي تۆقاندن بەنە وه.

بەرپەرچ بەنە وه....

كۆتايى بىنە بەم كاريسە كۆمە لايە تىە

كۆتايى بىنە بە و پرۆياگەندانەى كە ئە ئيت بوونى فايرۆسى كرۆنايە كە بۆتە ھۆى بوونى ئەزمەى

ئابوورى .

ئە و كۆت و بەندە تەندروستيانە بىچرپنە، كە برسيتتىكى لەرادە بە دەرى خولقاندوو و خراپترىشى

ئەكات..

كۆتايى بەم كارەساتە مرۆبىيە بىنە، كە بۆتە ھۆى لە دەستدانى بوونى مرۆبىيى و خودى ماناى

ژيانىش.

ھەستە دژ بە بەرپرس / و قازانجكەركان لەم فەزاحە تە بە ئەنقەست ھينراو.

كۆتايى بىنە بەم فەزا...

ھېزکانى بەرھەم ھېنان و پەيوەندىھەکانى بەرھەم ھېنانى سەرمايەدارى

Two centuries of capitalism and market nihilism have brought us to the “
...most extreme alienations: from our selves, from others, from worlds
(The Coming Insurrection, The Invisible Committee -January 2009 p 8)

كاتىك خەباتكېرەكان لە رابردوودا ئەوھيان راگەياندووھ كە: ناكۆكىھەكى ھەمىشەيىي ھەيە لە نىوان ھېزەكانى بەرھەم ھېنان و پەيوەندىھەكانى بەرھەم ھېناندا، و شۆرشى كۆمەلايەتى تەنھا كاتىك ئەتەقېتەوھ كە ئەم ناكۆكىھە بگاتە ئەو رادەيەي كە پەيوەندىھەكانى بەرھەم ھېنان جەلھوى مېژوووبى بەكارھېنانى ھېزەكانى بەرھەم ھېنانيان لەدەست دەرچىت، يان بە پېچەوانەوھ، ھېزەكانى بەرھەم ھېنان ياخى بن لە پەيوەندىھەكانى بەرھەم ھېنان.. ئەوان لە بوونى ژيان و كۆمەلايەتى مرۆف و داھېنانەكانى و پانتايى سروشت و ھېزو دياردەو بەرو بوومەكانىھەو دەستيان پى كر دووھ و بەويش كۆتاييان پى ھېناوھ. مەبەستيان ناكۆكى نىوان ھېزى ژيان و پەيوەندىھەكانى خاوەندارىتى و دەسەلات بەسەرياندا بووھ.

سەرمايە و پەيوەندىھەكانى، خاوەندارىتەتى و دەستوورەكانى، برىتى يە لە توانا و دەسەلاتى پەيوەندىھەكانى بەرھەم ھېنان بەسەر بەكارھېنان و بەرپوھ بردنى، بەسەر چۆنەتى ئىشكردى، ھېزەكانى بەرھەم ھېناندا: مرۆف، سروشت، ووزە... .

سەرمايە و پەيوەندىھەكانى، بەردەوامى خۆى لە كۆكردنەوھو كۆنترۆل كردنى ھېزەكانى بەرھەم ھېناندا تازە ئەكاتەوھ. خاوەندارىتى، كارى كرى گرتە، دابەش بوونى كار، كالا، بەھا، پارە، پېشېركى، دەولەت، دامەزراوھ سياسى و دەستوورى و ئايدۆلۆجىھەكان، جەنگ... برىتى يە لە بوون و توانا و وھسىلەكانى ئەم پەيوەندىھە لە سەرورەرىتى بەسەر ھېزەكانى بەرھەم ھېناندا.

ھەر لە بوون و ژيانى كرىكارانەوھ تا دەگاتە بوارەكانى داھېنان و بەرھەمھېنانى ووزەو پىويستىھەكانى تر، پەيوەندىھەكانى بەرھەم ھېنان تەنھا ئەو بەشە لە ھېزەكانى بەرھەم ھېنان گشتى ئەكاتەوھ كە كۆنترۆلى ھەيە بەسەرياندا. ئەوانەى تريان سەركوتيان ئەكات، ئەيان خاتە لاوھ، ئەيان كات بە پاشكۆ، يان لە ناويان ئەبات و دەرگاكانى ژيانيان لى ئەبەستىت. ئەوھى بۆى ناكرىت بە بەھا نايەلېت سەر دەرېنېت، يان چەكەرە بكات.

ھەزارەھا بوار و تواناي ژيان لە ئارادايە كە گەشەسەندى مرۆف برەو پى ئەدات، چەندىن شىوازى تر ھەيە كە بەرھەم ھېنان ئەكاتەوھ بۆ مرۆفايەتى، توانا كراوھو ئورگانىكىھەكانى زانيارى و تەندروستى و سروشتى بە لېشاو ھەن، ئەمانە ھەمووى بە شىوھىھەكى مېژوووبى و سىستەماتىك سەركوت ئەكرىن و ئەشويئىرېن، و بەدیلیان بۆ دائەتاشرى. ژيان ئەكرىت بە بەرھەم ھېنان و ھەللووشىنى ھەلسوكەوت و خواردن و خواردنەوھى ژەھراويى و گەنگو گوو، ھەلسوكەوتى مرۆبىي ئەكرىت بە ژيانى دەستەمۆى ھاوولاتى و بە نەخۆشى و داوو دەرمان و میدياكان سەرپەرشتى ئەكرىت. تاموو بۆن و ھەست و ھۆشى زىندوو خۆشەويستى بۆ ژيان و بۆ يەكترى ئەخنىنرېت و بە ئېنتەرنېت بەرپوھ ئەبرېت. مرۆفەكان لە

بوونى كۆمەلەيەتى خۇيان و لە ئاوو ھەواو زەوى و بوارەكانى سەر بەخۇيىي و داھىيان دوور ئەخرىنەو ھەو بى بەش ئەكرىن، ئىنجا بۇ مزگەوت و ھەلبۇزاردن و تەلەفىزيۇن و خەستەخانە... رەوانە ئەكرىن.

ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، يان ھىزە بەرھەم ھىنەرەكان، بەلای سۇشىال دىمۇكراتەكانەو ھە برىتى يە لە "سەرمايەي پىشكەوتن خواز و پرۇزەكانى"، وە پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنانىش، برىتى يە لە "بەرژەو ھەندى تايبەت" و "پارت" و "سىياسەتى بەرتەسك" و دەستوور و دامەزراوہ "مشەخۇر" و دواكەوتووەكانى. لە سەد سالى رابردوودا، بەم پىكھاتە ئايدۇلۇژىەو ھە، سۇشىال دىمۇكراتەكان دژايەتى كۆمۇنىزم ئەكەن و ھەولە ياخى بووەكانى كرپكاران دەستەمۇ ئەكەن و ھاوبەشى پەرەسەندى سىستەمى سەرمايەدارى ئەكەن.

ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، يان ھىزە بەرھەم ھىنەرەكان، بەلای كۆمۇنىستەكانەو ھە برىتى يە لە بوونى كۆمەلەيەتى و تواناي مرۇف، داھىيانەكانى، ژمارەكەي، ھەرۋەھا ھىزەكانى تى سىروشت: ئا، ھەوا، زىندەو ھەرو ھەك، زەوى، ئاسمان، خۇر، توانا بايۇلۇجى و كىمىاويىي و فىزىيايىەكانى... وە پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنانىش، برىتى يە لە دەسلەتتى سەرمايەدار، خاوەن مولك، خاوەندارىەتى... بەسەر ئەم ھىزە بەرھەم ھىنەرەكانە و چۇنىەتى بەكارھىنانى دا. برىتى يە لە بەستەنەو ھە و جلەوگرتى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، لەو چوارچىو ھەو فۇرمانەي بەرھەم ھىناندا، كەگەشەو بەردەوامى و گاراننى خۇ بەرھەم ھىنانەو ھەي پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان و دەولەمەند بوونيان ئەكات. پىشپىركى، نەخشەكىشان، تاقى كردنەو ھە، تىكدان، بەرىي گرتن، بواركردنەو ھە، نوپكردنەو ھە... پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان، لە چوارچىو ھەي مېژوويى پاراستنى ماف و دەسلەت و دەستورەكانى خاوەندارىتى و دەست بەسەرى و چەوساندنەو ھەي چىنايەتى دا، برىتى يە لە مىكانىزمى بەردەوامى سەرۋەرپىتى پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان بەسەر ھىزەكانى بەرھەم ھىناندا... ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، سىروشت و مرۇف، چەندىن بەتوانا دەولەمەند و فرە بوار و پر ھىز بن، چەندىن بە زەوق و گەش و دل خۇش كەربن، گىرۇدەي ياسا و دەستوور و بەرژەو ھەندى خاوەندارىتى مېژوويى سەرۋەرپىتى پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان.

بوون و رۇلى مېژوويى پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنان، برىتى يە لە بەرفراوانكردنى خۇي بەسەر ھىزەكانى بەرھەم ھىناندا. برىتى يە لە كۆكردنەو ھەي "ھەموو" ھىزە بەرھەم ھىنەرەكان لە ژىرپركىفى خۇي دا. بەلام ھىزە بەرھەم ھىنەرەكان زىندوون، پر بوارن، پر لە داھىيان و لە بزووتنەو ھەي ھەمىشەيدان، بە پىچەوانەي پەيوەندىەكانى بەرھەم ھىنانەو ھەي كە قالىكى مېژوويى ديارى كراويان ھەيە، و تەنھا كاتىك ئەم پەيوەندىانە ئەتوانن ئەم ھىزە زىندووەي بەرھەم ھىنان بىننننە ژىرپركىفى خۇيەو ھەي كە بيان خاتە قالى مېژوويى خۇيەو ھە. بۇ ئەو ھەي بتواننن ئەمە بكات، ئەبىت لىيان ھەلبۇزىرپىت، رايان بىننننن، بەريان پى بگرپىت، ھەليان تەكىنننن و دايان مەزىننننەو ھە، تىكيان بشكىنننن، لەناويان بەرپىت، لەبەرىەكيان بترازىنننن، "بچووك گەورەبكات و گەورە بچووك كاتەو ھە!" نھىننننەكانيان كۆكاتەو ھەو داھىيانى تيا بكات... بەم ھىنان و بردنەش ھەم پەرە بەو ھىزانەي بەھەم ھىنان ئەدات كە توانىويەتى لەقالبى خۇي بات، وە ھەم خۇي بال راننەكىشپىت و خۇي دائەكوتىت و لەسەر ئەم پەرەسەندە خۇي تازە ئەكاتەو ھە.

سۆشپال ديمۆكراتەكان لە ناو ئەم ھاوكيشە ديارى كراوهدا (كە ھەردوو سەرى سەرمایە خۆیەتى) ئىش ئەكەن و بېردۆزە ئابوورى و سىياسى و كرىكارىيەكانيان دا ئەرپژن. لە ناو ئەم ھاوكيشەيەدا " خەبات " ھە كانيان ئەكەن.

كەلەكەبوونى سەرمایە، كارى كرى گرتە، بەھا، پارە، فۆرمەكانى بەرھەم ھىنان، داھىنان و دامەزرارو ئابوورى و تەكنىكى و ووزەيى و بايۆلۆجى و كىمىياوى و زانىارى و سىياسى...يەكان، ئەمانەھەمووى، ئامراز و پىكھاتەى ئەم دەسەلاتە ميژووويىيەى پەيوەنديەكانى بەرھەميانە بەسەر ھىزەكانى ژياندا(مرؤف، زەوى، ئاو، ھەوا، گيانەوەر، پروەك، زانىارى، ووزە، ھەست و خۆشەويستى و توانا كۆمەلايەتيەكان....). بانىكۆك ئەم ناكۆكيە شموولییەى پروت كرڈۆتە و گووشيويەتى لە فۆرمىكى ئابوورى دا. لىرەشەوہ خەباتى پروخاندنى سەرمایەدارى كرڈۆتە بەرھەميكى ميكانيكى حەتمى پەرەسەندنى ئابوورى سەرمایەدارى خۆى بە پلەى يەكەم و خۆرپىكخستن و ئامەدەبوونى سىياسى كرىكاران بەدەم ئەم پەرەسەندنە حەتمیەوہ بە پلەى دووہم.

ميژووى كۆمەلگای چىنايەتى برىتى يە لە دەولەمەند بوونى پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان لەسەر حسابى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان! دەولەمەند بوونى سەرمایە لەسەر حسابى مرؤفایەتى! ئەو بەشانەى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، يان راستر چۆنيەتى پەرەسەندى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان لە رپى پەيوەنديە چىنايەتيەكانەوہ، ھەم زۆر كەم و بەرتەسكە لەچاو ئەوہى كە لەبەردەست مرؤفایەتيدايە، لەچاو زىندوويى ژيان و سروشتدا، وە ھەم زۆر شپواو ناسروشتى و بى ژيانە! لە چاو بوونى زىندووى سروشت و ژيان خۆيدا. ئەمە ناوەرۆك و زەمىنەى خەباتى كۆمۇنىزمە دژ بە ميژوويى چىنايەتى. تا كۆمەلگای چىنايەتى بەردەوام بىت، تا پەيوەنديە چىنايەتيەكان زال بن، تا پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان بەدەسەلات بن، ھىزەكانى بەرھەم ھىنان بەگشتى لە تەعزىب و زىندانى و دەست بەسەرى و كۆيلايەتى و خزمەتى دەسەلاتى پەيوەنديە چىنايەتيەكاندان، وە ھەر بەو عەزاب و سەركوتكردنەشەوہ پىش ئەكەون، ھەر ئەوئەندەش پىش ئەكەون كە ئەو عەزاب و سەركوتكردنە بواريان بۆ پرەخسىنى. جەنگ و سەركوتكردن و دەست بەسەرى و قەدەغەكردن و ديارى كردنى بوارەكانى ژيان و دياردە عەزاب دەرەكانى ترى ئەمروى كۆمەلگای سەرمایەدارى برىتى يە لە تىكشكاندى جىھانى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان و تازەكردنەوہ دەمەزەر كرنەوہى پەيوەنديە چىنايەتيەكان(پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان).

وہكو ھەموو سەردەمەكانى ترى ئەم جەنگە چىنايەتيە، تىكشكاندى ھىزەكانى بەرھەم ھىنان و خۆتازەكردنەوہى پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان، ناكړىت بەبى تووندكردنەوہى ئەو ھىزانەى بەرھەم ھىنان كە بوار بە خۆتازەكردنەوہى پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان ئەدات. پەرەپيدانى بەكارھىنانى ئەو ھىزانەى بەرھەم ھىنان(ئەمروى كىمىياوى، ووزە، بايۆلۆجى، ئىنتەرنىتى، داو دەرمان، خواردن و خواردنەوہى كۆنترۆل كراو، ميديا...، ئەلكترۆنى و رۆبۆتى...زالە) كە بوار بۆ بالپراكىشانى پەيوەنديە چىنايەتيەكان ئەكاتەوہ، وە راگرتن و خستنەلاوہ و تىكشكاندى ئەو ھىزانەى بەرھەم ھىنان كە ئەمە ناكەن. بەم مانايە پەيوەنديەكانى بەرھەم ھىنان ھەر ھانى تىكشكاندى شپوہى بەرھەم ھىنان و ھىزە لاکەوتەكانى بەرھەم ھىنان نادات، بەلكو جلەوى ھىزە ھەرە پىشكەوتن خوازەكانى بەرھەم ھىنەرەكانى

گرتووه، و تەنھا بە و شیوھە بوار بە پەرەسەندنی ئەدات کە لە ئیستادا لە بەرژەوھەندی ئەودایە، کە خۆی تیا تازە ئەکاتووه، کە مرۆڤایەتی تیا کۆت و بەند ئەکات...

کۆمۆنیزم پێویستی ژیان و توانای بەردەوامی ھیزە بەرھەم ھێنەرەکانە، بە بەرفراوانترین مانا سروشتی و کۆمەڵایەتیەکی، نەک ئاستیکی بالاتر، یان پێشکەوتن خوازتر لە بەرھەم ھێنان، یان پەرەسەندنی سەرمايەداری، یان پرۆژەیی خۆ بەریوەبردنی کار و کرایکاری، یان پرۆژەکانی کاری ھەرەوھزی و دیمۆکراسی.

شۆرشى کۆمۆنیزم پرۆژەى ژيانە، بە ھەردوو مانا بەردەوامی و پرزگارکردنەکەشى، کە لە رابردوودا بە پرۆژەى، یان نەمطى بەرھەم ھێنان ناوبراوە، مەبەست لە بەرھەم ھێنانى ژيانە بە و پەرى توانا سروشتى و کۆمەڵایەتیەکیەو، نەک بەرھەم ھێنانى ئابوورى سیاسى بەمانا سۆشیال دیمۆکراتەکی. پەيوەندیەکانى بەرھەم ھێنان، نەمطى بەرھەم ھێنانى سەمايەداری، سیستەمى بەھا، بوونى سەرمايەو دەسەلات... تەنھا رینگە بە بوون و گەشەسەندى ئەو جۆرە لە ھیزی بەرھەم ھێنان ئەدات کە ئەتوانیت لەسنوورى پەيوەندیەکانى دا، لە ژیر دەسەلاتى دا، پەرە بەخۆی و بە پەيوەندیەکانیش بەدات. ئەو بەشە لە ھیزەکانى بەرھەم ھێنان، پرۆلیتاریا بەر لە ھەموویان، کە سەرمايە بۆی ھەل ناسوریت(5)، یان ھەرەشەى میژوویى لە دەسەلاتى پەيوەندیەکان ئەکات، ئەکەوئیتە بەر ھیرشى سیستەماتییک و ھۆشیارانەى ئەوانەو کە جەلەوى میژوویى پەيوەندیەکانیان گرتووه: پالەوان و شازادەکانى چینی سەرور، خاوەن مولک و سەرمايەو بانق و دامەزاوہ جۆر بەجۆرەکان و ئەوانەى لە خزمەتیاندا... شۆرشى کۆمەڵایەتی یاخى بوون و دەست پێشخەرى ھیزەکانى بەرھەم ھێنانە، دەست پێشخەرى پرۆلیتاریایە وەک دەربى ھۆشیارانەى ھیزی زیندووی ژیان، دژ بە پەيوەندیەکانى بەرھەم ھێنان، دژ بە بوونى چینیەتی ژیان، بەلام لەسەر و ھەموویانەو، دژ بە سەرورەى و پالەوان و شازادەو دامەزراوہکانى چینی سەرور.

شۆرشى کۆمەڵایەتی تەقینەوھەیکى کویرانە و ئابووریانەى ئەو بەشە لە ھیزەکانى بەرھەم ھێنان نی یە کە سەرمايە زالە تیايدا، بەرووی بەر تەسكى ئەو پەيوەندیانەدا کە تیا ئەژى، وەک سۆشیال دیمۆکراتەکان بانگیشەى بۆ ئەکەن، بەلکو تەقینەوھى زیندوو ھۆشیارانەى ھیزەکانى ژيانە، بەتایبەتی ئەو ھیزانەى کە سەرمايە بۆی ھەلناسوریت و بەردەوام خەریکی دەستکاری کردنیانە و لە دژایەتی کردن و تیکدانیان کۆل نادات، بەرووی پەيوەندیەکانى بەرھەم ھێناندا، لەسەر و ھەموویانەو، بەرووی کارامەو پسپۆرو شازادەو دامەزراو بەدەسەلاتەکانى پەيوەندیەکانى بەرھەم ھێناندا. بەرووی بەشى بەدەسەلات و ھۆشیار و بەزەبرى ئەم پەيوەندیانەدا.

شۆرشى کۆمۆنیزم خەباتیکی کویرانەیی میژوویى نی یە کە بە گۆچانى ئابوورى دیمۆکراسی پروات

4) توانای ھەلسوراندى سەرمايە لەسەر بنەماى بەھا، خاوەندارىتی، پێوانەو ژماردن، داپەشکردنى ئیش و بازاری کردنەوھى جیھانى بەرھەمەکە... ئەچیت بەریوہ. ئەو ھیزانەى بەرھەم ھێنان کە ئەم ھەلسورانە قبوول ناکەن، یان بەرفراوان و قول و زیندوون(وەک پرۆسیسی بایۆلۆجى ژیان، لەدایک بوون و پەرەسەندن، بوونەوھەرەکان و ژمارەکانیان، ئاوو دەریاو ئاسمان، زەوى.. بۆ نموونە) سەرکوت ئەکرین، تیک ئەدرین، پەرت پەرت ئەکرین، ئەخرینە پرۆسیسی درێژ خایانى دەست بەسەریوہ...

بەرەو سەرکەوتن! خەباتىكى چاۋو ساغ و زىندوو بە ھۆشى ژيانە دژ بە بوون و سىستەمى مېژوۋىيى چىنايەتى. خەباتى چاۋوساغ و بەھۆشى ژيانى پىرۇلىتارىيى جىھانىيە دژ بە چاۋو ساغ و پىسپۇرۇ دەسەلاتى چىنى سەرۋەر. ئەم مل ملانى جەو ھەرەيىيە كە دووسەد سالە سۆشىيال دىمۇكراتەكان، بە ھاوبەشى پىسپۇرەكانى خاۋەندارىتى، ئەى خىنكىن، ئەيشىۋىن و ئابوورى و دىمۇكراسانى ئەكەنەو .
ووردەكارىيەكانى ئەمپۇي پەلامارى پەيوەندىيەكانى بەرھەم ھىنان بۆسەر ھىزەكانى بەرھەم ھىنان، لە پىش ھەموويانەو بەسەر بوونى كۆمەلايەتى مرۇف، شالوى دەست بەسەرى و دەرمان خواردكردن و دەرزی ليدانى پىرۇلىتارىيە، گرتنەوئى بوارەكانى ژيانە، دەست تىۋەردان و كۆنترۇل كىردنى ژيان لەھەموو پروەكانىيەو... سىرپنەوئى سىفاتە مرۇيىيەكان، قورس كىردنى تواناى بەردەواميدان بە ژيان، بە زىندوويەتى، بە ھەستكردن بە بوون... ئەم ووردەكارىيانە پىرۇژەيەكى بە ئاگاو ھۆشيارانەى رابەرانى پەيوەندىيەكانى بەرھەم ھىنانە لە خۇ تازەكردنەوئى دا. پىرۇژەى پاككردنەوئى رىكخستنەوئى و خستنەوئى ئىشى جىھانى ھىزەكانى بەرھەم ھىنانە، لەپىرۇژەى خۇ تازەكردنەوئى پەيوەندىيەكانى بەرھەم ھىناندا. كە ئەوئى چەند سالىكە ھەرەشە لە سەرۋەرىتى ئەم پەيوەندىيانە ئەكات و بە ۋەسىلەكانى رابردوۋ نەتوانراۋە كۆنترۇل بىكرىت، ئەمپۇ ھىنراۋەتە سەر چۆك، ئەوئى كە بۇنى ئەوئى لى دىت بەم زوانە بىتتە ھەرەشە كەرى سىستەمەكە لە قەفەز كراۋە، ئەوئى بۆتە بار بەسەر ئەم پەيوەندىيانەوئى خراۋەتە لاۋە، بەمەش بەشىۋەيەكى كاتى و سەردەم جادەى پەيوەندىيە چىنايەتەكان تەخت كراۋە و بە پاسدار گىراۋە، بۇ بەردەوامى سەردەمىكى "گەش و پاراۋ" لە سەرمايەدارى، بەلام وىران و داما و لە مرۇقاىەتى...

سەرکوتكردنى ھىزەكانى ژيان تاكە رىگەى سەرۋەرى و بەختەوئى شازادەكانى سەرمايەيە، ياخى بوونى ھىزەكانى ژيان تاكە رىگەى بەردەوامى ژيان و بەختەوئى مرۇقاىەتى يە پروخىت سىستەمى چىنايەتى بەھەموو پەيوەندىيەكانىيەوئى
بژى كۆمۇنىزم بەھەموو ھىزەكانى ژيانەوئى پروخىت سىستەمى چىنايەتى بەھەموو پەيوەندىيەكانىيەوئى
بژى كۆمۇنىزم بەھەموو ھىزەكانى ژيانەوئى

ئەدرىسى بلاۋوكرائەكانمان

<https://kilombo.top/>

<https://in.kilombo.top/>

<https://www.proletariosinternacionalistas.com/>

internationalist@riseup.net

